

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana, Puceljjeva ulica št. 5, II. nad., telefoni od 31-22 do 31-26
Račun Poštne hranilnice, pošruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 4.50 L, polletno 9.- L, celoletno 18.- L; za inozemstvo: celoletno 30.40 L
Posamezna številka 50 cent.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 17. maja naslednje vojno poročilo:

Na cirenaiški fronti je naše topništvo poglavo v beg sovražne oklopne avtomobile, ki so prodri do naših prednjih čet.

Nemški lovci so v letalskih dvobojih sestrelili dva »Curtiss«. Skupine italijanskih in nemških letal so bombardirale letališča na Malti. Silne borbe med spremljevalnimi lovci in sovražnimi lovci so se zaključile s popolnim uspehom naših lovcev, ki so sestrelili devet »Spitfirov«, ne da bi sami imeli izgube. Nemški lovci so uničili eno nadaljnje letalo.

Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo 17. maja poročilo, iz katerega povzemamo: **Severnovzhodno od mesta Kerča so bili ostanki poraženega sovražnika na vzhodni konici polotoka stisnjeni na najožji prostor.**

Preko morske ožine pri Kerču bežeče sovjetske sile so utrpeli pri letalskih napadih hude izgube. Na področju pri Harkovu so se izjalovili ponovni napadi sovjetskih čet s hudimi izgubami sovražnika. V ostalih odsekih vzhodne fronte topniško in izvidniško delovanje. Na področju pri Moskvi, kakor tudi vzhodno od Ilmenskega jezera so letala vztrajno uničevala važne železniške zveze nasprotnika. Na Laponskem in na fronti pri Murmansku so bili naši napadi uspešni.

Po vesteh iz Tokia

so japonski oddelki na birmanskem bojišču zavzeli važno mesto Kuto.

200 km severno od Mandalaja. Japonski glavni stan je objavil, da je bil glavni del britanskih sil v Birmi razpršen že 13. maja na obmejnem področju med Birmo in Indijo. Po isti vesti so japonske čete, ki napredujejo vzdolž birmanske ceste, zasedle strateško važno mesto Tangkung v pokrajini Junanu.

Ukinjeni potniški vlaki

Dne 19. t. m. so bili ukinjeni naslednji potniški vlaki:

1. Vlak št. 713, ki je odhajal iz Ljubljane ob 12.40 in prihajal v Postumio ob 14.23; vlak št. 714, ki je odhajal iz Postumio ob 13. in prihajal v Ljubljano ob 14.30.

2. Vlak št. 622, ki je odhajal iz Ljubljane ob 5.50 in prihajal v Zalog ob 6.05; vlak št. 625, ki je odhajal iz Ljubljane ob 10.10 in prihajal v Zalog ob 10.25; vlak št. 532, ki je odhajal iz Ljubljane ob 17.45 in prihajal v Zalog ob 18; vlak št. 623, ki je odhajal iz Zaloga ob 6.15 in prihajal v Ljubljano ob 6.30; vlak št. 627, ki je odhajal iz Zaloga ob 10.35 in prihajal v Ljubljano ob 10.50; vlak št. 633, ki je odhajal iz Zaloga ob 18.20 in prihajal v Ljubljano ob 18.35.

3. Vlak št. 8.037, ki je odhajal iz Ljubljane ob 20.55 in prihajal na Vrhniko ob 21.30; vlak št. 8.038, ki je odhajal z Vrhnike ob 19.35 in prihajal v Ljubljano ob 20.10

4. Vlak št. 9.313, ki je odhajal iz Ljubljane ob 10.35 in prihajal v Kočevje ob 13; vlak št. 9.315, ki je odhajal iz Ljubljane ob 13.53 in prihajal v Kočevje ob 16.22; vlak št. 9.314, ki je odhajal iz Kočevja ob 10.09 in prihajal v Ljubljano ob 12.35; vlak št. 9.316, ki je odhajal iz Kočevja ob 14.22 in prihajal v Ljubljano ob 16.47.

5. Vlak št. 9.212, ki je odhajal iz Novega mesta ob 4.30 in prihajal v Grosuplje ob 6.05; vlak št. 9.213, ki je odhajal iz Grosuplje ob 6.12 in prihajal v Metliko ob 9.15; vlak št. 9.216, ki je odhajal iz Metlike ob 9.46 in prihajal v Novo mesto ob 11.09.

Vlak št. 9.537, ki je odhajal iz Novega mesta ob 19.25 in prihajal v Stražo-Toplice ob 19.43; vlak št. 9.538, ki je odhajal iz Straže-Toplice ob 19.55 in prihajal v Novo mesto ob 20.13.

Ustanovitev zavoda za združništvo v Ljubljanski pokrajini

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je z naredbom, ki je bila objavljena v »Službenem listu« 9. maja, predpisal ustanovitev Zavoda za združništvo Ljubljanske pokrajine. Zavod je postavljen pod nadzorstvo Visokega komisarja in ima nalogo zastopati, podpirati in ščititi združne ustanove v pokrajini, vzporejati njih delovanje, pospeševati njih razvoj in skrbeti za njihovo izpopolnjevanje. Dalje ima nalogo pregledovati in nadzorovati izvrševanje določb zakona, pravil in načel združništva in vzajemnosti. Za te namene ima zavod izključno pravico opravljati pregledovanje in nadzorovanje, ki so ju doslej opravljale zveze gospodarskih zadrug, tako da obstoječe zadruge in one, ki bi se ustanovile, ne spadajo več pod zakonito pregledovanje zvez, pri kateri so zdaj včlanjene. Za zadruge s posojilnimi in hranilnimi posli kakor tudi za odnošaje te vrste med omenjenimi zadrugami in drugimi zadrugami z različnim poslovanjem pa ostanejo še nadalje v veljavi določbe naredbe o ureditvi kreditnih poslov z dne 20. decembra 1941-XX. Razveljavljajo se odstavki 1. do 6. in 9. in odstavki zakona o gospodarskih zadrugah, ki govorijo o članstvu zadrug pri revizijskih zvezah in o poslovanju in kontroli registrskega sodišča glede članstva pri revizijskih zvezah. Sicer pa ostane nespremenjeno poslovno razmerje med zadrugami in njih zvezami.

Če bi zadruge in zveze neredno poslovale, je Visoki komisar upravičen spremeniti ali razpustiti njih upravne odbore ali spremeniti likvidatorje ali komisarje, kjer obstajajo, in imenovati izredne komisarje, na katere se lahko prenesejo

vse pravice upravnih organov in skupščin vsake posamezne zadruge ali zveze.

Zavod za združništvo se vzdržuje: 1) z obveznimi prispevki zadrug in njih poslovnih in revizijskih zvez, ki jih vsako leto določi Visoki komisar, s prostovoljnimi prispevki poslovnih in revizijskih stroškov, ki jih plačajo pregledane zadruge; 2) z odškodninami, ki jih za morebitna posebne storitve plačujejo zadruge, za katere so bile opravljene. Za leto 1942. se določajo obvezni prispevki v naslednji višini: a) 100 lir za zadruge; b) nadaljnji prispevki po 0.30 lire za vsake 1000 lir donosne naložbe pri vseh kreditnih zadrugah, odnosno zneska opravljenih poslov pri drugih zadrugah. Nobenega prispevka ne plačujejo zadruge za vzrejo živine, za izkoriščanje pašnikov in za posojanje kmetijskih in stavbnih strojev.

Za vse posle iz člena 95. zadrugskega zakona, ki so spadali v pristojnost Glavne zadrugske zveze, je pristojen Visoki komisar, ki jih lahko prenese na Zavod za združništvo. Zavodu načeluje predsednik, ki ga imenuje Visoki komisar, s pravicami, ki se določijo v pravilih zavoda, podpirajo pa ga drugi organi, določeni s pravili, s katerimi se odredi tudi njih področje. Predsednik predloži pravila, ki jih mora odobriti Visoki komisar, in se nato objavijo v »Službenem listu«. Pri prvi uporabi določb te naredbe mora predsednik poslovati ob podpori strokovnjaka, ki ga imenuje Visoki komisar in ki je upravičen sprožati, preklicevati ali spreminjati ukrepe, katere je torej treba vse predložiti njemu v odobritev.

Japonska kuhinja ima svojevrstne jedi

Švicar, ki se je dalje časa mudil na Japonskem, je svoječasno opisal svoje življenje tamkaj takole:

Pred kratkim so mi v veliki, lepi restavraciji v Tokiju postregli z najznamenitejšo japonsko jedjo: prinesli so mi ostrigo, ki jo je treba 11 ur kuhati in ki ima potem okus po sirovi gobi. Odrezal sem košček te jedi, nisem pa mogel ugotoviti, kakšen okus je to. Nikakor mi ni šlo. Okoli in okoli mene so sedeli Japonci. Svojo ostrigo sem pokrnil z dvema listoma solate ter velel natakarju, naj nese jed nazaj. Začuden me je pogledal.

Dve veliki deželi sta v Aziji, kjer včasih Evropec težavno dobi jed, ki bi ugajala evropskemu želodcu; ti dve deželi sta Japonska in Indija. Narod obeh dežel uživajo skromno hrano. Kako se hranijo kaže že njih zunanost. Indijec je hudo vitek, Japonec pa hudo čokat. Manj marljiv Indijec so se navadili brez posebne škode stradati, delavni Japonci pa tega ne morejo.

Ribe brez konca in kraja

Dve tretjini zemске površine pokrivajo morja. Kadar kak Japonec pogleda v akvarij, kakršne imamo pri nas tako radi po sobah, vidi v njem same užitne živali, medtem ko mi vidimo v akvariju kaj čudna bitja in nam še na misel ne pride, da bi kaj takega jedli. Pred leti so Japonci celo svoje podmorske čolne postavili v službo iskanja hrane pod morjem. Globoko pod morsko gladino so odkrili čudne morske živali, ki jih pri nas poznamo kvečjemu po slikah. Japonci pa so jih začeli jesti. Japonci potegnejo vsako leto iz morja kakih 700.000 ton morske trave. Celotno del te morske trave pride v japonske kuhinje, odkoder prihaja ta morska trava potem kot solata na japonske mize. Japonci imajo poldrug milijon

ribičev, ki nalove velikanske količine rib. Pred vojno so pluli manjši japonski parniki ob obalah Južne in Srednje Amerike ter lovili tamkajšnje ribe. Ribji plen so nalagali v hladilnice na ladjah in ga potem vozili več tisoč kilometrov daleč proti japonski domovini. Na največjem ribjem trgu sveta v Tokiu so se potem skrbne Japonke čudile neznanim ribam, ki so se pokazale na trgu. Japonska namreč pozna le 52 vrst rib za uživanje. Ameriške neznane ribe so prodajali prav poceni.

Japonec tako živi od vrta, ki ni last nikogar. Ta vrt je nelzmerno morje. Od vsega plena, kar ga Japonci dobe iz morja, pojedjo tri četrtine. Ves plen iz morja znaša letno vrednost 400 milijonov švicarskih frankov. To je prav toliko, kolikor je Japonska vsako leto izdala za uvoz tujih kovin in rud, zlasti železa. Medtem ko je Japonski tujski promet vrzel na leto 100 do 150 milijonov švicarskih frankov, je na drugi strani tudi ribolov pomagal uravnovešati japonsko trgovino.

Kakor znajo Finci pripraviti in uživati celo strupene gobe, tako znajo tudi Japonci pripravljati svoje ribe. Celotna sirova riba je na Japonskem taka slaščica, ki včasih tudi evropskemu želodcu ugaja. Riba med drugim nadomešča Japoncu parmezan. Ribo znajo Japonci tako posušiti, da je podobna sivorjavemu polenu. To poleno potem strgajo na različne jedi. Kadar hočemo mi vihati svoje nosove, pravimo: »Po ribah smrdi!« Japonci pa svojo posušeno ribo toliko časa žvečijo, da začne zalogaj po ribi dišati, kar je potem zanje velik užitek. V podzemski železnici v Tokiu so postavili prodajalne za posušeni ribami, da ljudje, ki se po železnici vozijo, med vožnjo za majhen denar še južinajo posušeno ribo.

Kosilo za eno samo liro

Kadar v Evropi govorimo o riških japonskih plačah, pravimo, da je to zaradi tega, ker je Japonec zadovoljen s prgiščem riža, eno ribo in malo kofično čebule. Vendar je treba povedati, da tudi na Daljnem vzhodu radi dobro žive in da tudi Japonec včasih rad kaj več je in kaj bolj šega. Celo siromašno japonsko kosilo ima redkokdaj manj kakor šest obrokov. In kaj lahko je japonski gospodinjini sestaviti obed za eno samo liro. Pisarniškim uradnikom, ki imajo na mesec po 20 do 30 švicarskih frankov plače, bi ostalo na koncu meseca še 10 frankov, dasi mora za stanovanje plačati 10 frankov. Seveda mu ne ostane nič, ker Japonec za obleko precej izda.

Tudi obleka je na Japonskem poceni. Če ste skromni, dobite za dva franka bombažast, za tri franke pa celo svilen kimono. Vendar je treba reči, da Japonci v obleki niso skromni. Rajši bolj skromno jedo. To velja najbolj za Japonke, kar se razume, ker ženske so menda po vsem svetu enake. Morda niti dve ženski v vsem velikem milijonskem mestu Tokiu ne nosita enakega kimona.

Človek se mora čuditi, če vidi siamske delavce in kitajske kulije, ki kupujejo tuja jabolka, ki vsako stane okoli ene lire. Tudi Japonke se v Tokiu gneteje v dragih trgovinah, kjer prodajajo najdražje tropično sadje. Najbolj pa je Japoncem za neke posebne vrste ribo, ki jo imenujejo anju. Kadar pride doba za to ribo, ki je za japonske razmere draga, jo vsi Japonci kupujejo, čeprav so cene razmeroma visoke. Vsakdanjih rib pa Japonci vsako leto poje sto kilogramov.

Govedina je zelo draga

Zato pa drugega mesa Japonci kaj malo poje. Drugega mesa pride na eno japonsko glavo na leto malo več kakor en kilogram. Noben tujec naj ne zamudi na Japonskem pokusiti jed, ki jo imenujejo sukijaki. To je na drobne kose narezano goveje meso, katero v omaki iz soje in drugih dodatkov pripravljajo na žerjavici, pri čemer dodajo največ sočivja in čebule. Odlično goveje meso dobavljajo posebna pitališča in mesnice. Je pa govedina na Japonskem izredno draga.

Poglavitna hrana pa sta riž in soja

Soja je važen živež Japonske. Samo Mandžurija jo na leto pridelala pet milijonov ton, to je tri petine svetovnega pridelka. V Mandžuriji so zdaj japonski kolonisti vzgojili sojo, ki daje eno petino več olja kakor domača soja. Ta soja daje na enem hektaru za 20 do 50 odstotkov več pridelka kakor staro seme. Ker dobiva Japonska le polovico petroleja doma, skuša potrebo kriti s sojinim oljem.

Poglaviten živež Japoncev pa je riž, ki sestavlja eno tretjino vsakega japonskega obeda. Tako je tudi na Kitajskem. Japonci pravijo, da noben drugi riž na svetu ni tako dober in zdrav kakor njihov. Ker japonskega riža ne izvažajo, seveda ni mogoče presoditi, ali je to res. Pravijo tudi, da je japonski zeleni čaj mnogo boljše kakor črni in da ima mnogo vitaminov. Japonci sploh precej dajo na vitamine.

Jetika je tudi na Japonskem doma

Povprečni Japonec je, dasi čokat, vendar šibek. Vidiš pa tudi krepke postave. Med Japonci rada razsaja tudi jetika. Japonska po podnebju spominja na Anglijo z njeno vlažno toploto, ki se naglo menjava z vlažnim mrazom. Zato Japonci ne nosijo zamaš okoli telesa ovite volnene rute.

× Na Norveškem so mesta, kjer je alkohol prepovedan. Odkar je bil na Norveškem odpravljen splošni protialkoholni zakon, odloča vsa kraj z ali se smejo točiti alkoholne pijače ali ne. Kjer niso dovoljene, se dobi le nekaj monopolne pijače, toda to samo pod pogojem, da jo pije človek doma, odtodno v sobi, kjer stoji postelja. Toda Norvežani vedo, da stoji postelja tudi v hotelskih sobah, in zato hodijo radi pit v hotele. Med mesta, kjer se ne smejo točiti alkoholne pijače, spada tudi Kristijansund. Indre Witzuð, predsednik borze in ravnatelj banke, pa tudi ustanovitelj nekega lista, je bil nemški vicekonzul, poleg tega pa še narodni poslanec. Toda zakon je veljal tudi zanj in tako v Kristijansundu niti on ni mogel dobiti vrčka piva. Nekega dne, ko se je bil vrnil iz parlamenta domov, in je zavil v gostilno obedovat, je naročil tudi vrček piva, kakor je bil vajen v Oslu, kjer točenje alkoholnih pijač ni prepovedano. Šele, ko je imel vrček že v rokah, se je spomnil, da je v Kristijansundu in ne v Oslu in da mu prav za prav ne bi smeli postreči s pivom. Toda želeja je želeja in čeprav se jezaveval, da ne dela prav, je pivo popil. Moral je pa paziti, da ga niso videli drugi gostje.

GOSPODARSTVO

Od topinamburja imata veliko korist človek in žival

Pisali smo že, da je saditev topinamburja preprosta reč. Sadiš ga kakor krompir. Važno je, da glede zemlje ni preveč izbirčen, a tudi sicer prenaša brez večjih težav neprilike v naravi, tako sušo kakor mokroto. Zdaj je zadnji čas, da posadiš topinambur. Naj poskusi vsakdo, ki ima vsaj večji vrt.

Koristi od topinamburja so velike. Topinamburjevo zelenje daje dobro krmo, ki po vrednosti ne zaostaja za deteljo, a vrednost gomoljev je nekako sredi med peso in krompirjem, toda topinamburjevi gomolji vsebujejo tak sladkor, ki ga smejo uživati tudi za sladkorno boleznijo bolni. Razen za ljudi se rabijo topinamburjevi gomolji za živalsko krmo. Posebno kuncu ti bodo

hvaležni za to krmo. Zelenje žro kokoši, kuncu in koze. Te živali jedo tudi šture. So pa gomolji tudi dobra krma za svinje.

V mesecu juliju lahko porežeš, če nujno potrebuješ zeleno krmo, topinamburjevo zelenje brez škode sedem centimetrov nad zemljo. Gomolje pustiš čez zimo v zemlji in so potem pomladi prav okusni. Gomolji ne zmrznejo. Radi pa gomolji zgnijejo, če jih v jeseni izkoplješ za zimo. Prav zaradi tega, ker si ga za zimo ne smeš nakopati, se ta koristna kmetijska rastlina ne razširi tako, kakor bi zaslužila. Imaš pa zato gomolje pomladi, ko že grede druge zaloge h kraju.

Drobne vesti

Prijava posevkov žita, krompirja, fižola in lanu. Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naslednjo naredbo, ki je bila objavljena v »Službenem listu« 13. t. m. in je s tem dnem stopila v veljavo. Do vštetelega 31. maja morajo vsi obdelovalci zemljišč prijaviti površine, ki so jih v tekočem gospodarskem letu posejali ali zasadili s pšenico, ržjo, soržico, ječmenom, ovsom, krompirjem, fižolom in lanom. Prijave je izpolniti na posebnih obrazcih, ki se dobe pri občinskih uradih, vložiti pa se morajo pri občini, kjer je dotično kmetijsko gospodarstvo. Zbrane prijave morajo občine poslati Pokrajinskemu Prehranjevalnemu zavodu (Prevodu) do vštetelega 15. junija. Kdor bi se ne pokoraval predpisom te naredbe ali bi oddal neresnično ali pomanjkljivo izpolnjeno prijavo, bo kaznovan, če dejanje ne bo huje kaznivo, upravno po postopku iz naredbe z dne 26. januarja letos v denarju do 5000 lir, v hujskih primerih pa z zaporom do dveh mesecev.

Rabarbaro pri nas premalo gojimo. V naših krajih poznamo dve vrsti rabarbare, rdečestebelno in zelenostebelno. Boljša izmed obeh je rdečestebelna. Od rabarbare imamo mnogo koristi: iz stebel pripravljamo prav dober kompot ali pa omako, nedozorelo cvetje se pripravlja kakor cvetača (karfiola), a listje je odlična krma za kunce in koze. Razen tega je čaj iz rabarbarinih korenin znano odvajalno sredstvo. Rabarbara terja globoko prerahljano in dobro pognojeno zemljo. Sejemo jo od marca do konca aprila (a tudi še maja, čeprav je že malo pozno). Mladike pozneje prepulimo tako, da so po 10 do 15 centimetrov narazen. Na stalno mesto jih presadimo

avgusta v razdalji enega metra. Lahko pa tudi odtrgamo korenine od stare rabarbarine korenine in jih takoj presadimo na stalno mesto. Stebla in listje začnemo rabiti šele drugo leto, ker so v prvem letu listi potrebni za razvoj rastline. V prvem letu moramo tudi trgati cvetje, da nam to ne zamori rasti listov. Odtrgajmo cvetje, ko še ni dozorelo, ker ga lahko porabimo kot karfiolo.

Majski hrošči hot gnojilo in kot kokošja krma. Letos je hroščevo leto. Ker so hrošči veliki škodljivci in napravijo mnogo škode na drevju in tudi na polju, jih je treba pridno zatirati. Najlažje je zatiranje hroščev v zgodnjih urah, ko spe na drevju in ne letajo okrog. Otreseš jih na razprostrte rjuhe in jih potem popariš. Pokončani hrošči so dobro gnojilo, so pa tudi odlična krma za kokoši, ker vsebujejo dosti beljakovin.

Vrabel delajo veliko škodo na vrtovih in polju. Prijatelji ptic trde, da vrabec preganja ptice pevke iz naših vrtoč. Kjer se naselijo vrabci, se ptice pevke ne počutijo več dobro in se kmalu umaknejo. Vrabei zavladajo sami in se zelo razmnože. Ali spada vrabec med koristne ali škodljive ptice? V splošnem doslej niso veljali za izrazite škodljivce. Vendar so na kmetih že od nekdaj na glasu kot škodljivci, ker delajo veliko škodo na prosu. Vsak vrtnar pa ve, da je vrabec tudi velik škodljivec vrtoč. Brskajo seme iz gred, pa tudi na mlade plodove se spravi. Tako na primer na grah. Strašila proti vrabcem ne pomagajo mnogo. Tudi preganjanje ne zaleže dosti, ker se takoj spet vrnejo, kakor hitro preganjalec izgine, ali ne bi bilo potrebno začeti proti tem škodljivcem odločnejšo borbo? Zlasti v Ljubljani, kjer so se v zadnjih letih silno razmnožili.

HITRO NEKAJ ITALIJANŠČINE

OSEMINSTIRIDESETA VAJA

Nadaljevanje četrte spregatve

Kondicional:

serviréi — bi služil (-a)
serviresti — bi služil (-a)
servirébbe — bi služil (-a)
serviremmo — bi služili (-e)
servireste — bi služili (-e)
servirébbéro — bi služili (-e)

Konjunktiv:

Za zdajšnji čas:

ch'io sérva — da bi jaz služil (-a)
che tu sérva — da bi ti služil (-a)
ch'egli (ella) sérva — da bi on (ona) služil(-a)
che noi serviamo — da bi mi služili (-e)
che voi serviate — da bi vi služili (-e)
ch'essi (esse) sérvano — da bi oni (one) služili (-e)

Za nedovršni pretekli čas:

se servissi — če bi bil (-a) služil (-a)
se servissi — če bi bil (-a) služil (-a)
se servisse — če bi bil (-a) služil (-a)
se servissimo — če bi bili (-e) služili (-e)
se serviste — če bi bili (-e) služili (-e)
se servissero — če bi bili (-e) služili (-e)

Deležnik: za zdajšnji čas: servénte — služeč; za pretekli čas: servénte — služil. Gerundij: za zdajšnji čas: servéndo — služeč; za pretekli čas: avéndo servito — služil.

Sestavljeni časi se tvorijo na isti način, kakor pri prvih treh spregatvah, in sicer: bližnji pretekli čas: ho servito — služil (-a) sem

itd.; prvi predpretekli čas: avéva servito — služil (-a) sem bil (-a) itd.; drugi predpretekli čas: ébbi servito — služil (-a) sem bil (-a) itd.; predprihodnji čas: avré servito — služil (-a) bom bil (-a) itd.; kondicional preteklega časa: avré servito — služil (-a) bi bil (-a) itd.; konjunktiv preteklega časa: che ábbia servito — da bi bil (-a) služil (-a) itd.; konjunktiv predpreteklega časa: se avessi servito — če bi bil (-a) služil (-a) itd.

Kakor smo že zadnjič rekli, se le redki glagoli četrte spregatve spregajo redno, to je tako kakor servire. Večina jih ima v indikativu in konjunktivu zdajšnjega časa in v veleniku daljše oblike, kakor finire (finisco, finisci, finisce, finiamo, finite, finiscono itd.).

Nekaj stavkov za vajo: Egli non trovò mai un buon impiégo e si dice che patisca (konjunktiv) la fame. Gli Italiani ámano molto la música ed il teatro; quando sono soddisfatti applaudiscono (ali: applaudono) e quando non lo sono, zittiscono e fischiano. Desidero che tu restituisca la visita al tuo colléga. — Prevod (kolikor mogoče dobesedno): On ni našel nikdar dobrega nameščenja in se govori, da trpi lakoto. Italijani zelo ljubijo glasbo in jedaljšče; kadar so zadoščeni, ploskajo in kadar niso to (namreč: niso zadoščeni), silkajo in žvižgajo. Želim, da bi vrnil (vrneš) obisk svojemu (tvojemu) tovarišu. — Razlaga besed: non... mai — nikdar; l'impiégo — zaposlitev, nameščenje, služba; patire (patisco) — trpeti; la fame — lakota; la música — glasba, muzika; soddisfatto — zadoščen, zadoštil (deležnik preteklega časa od glagola soddisfare — zadovoljiti, poravnati); applaudire (applaudisco) — ploskati; zittire (zittisco) — silkati; fischiare — žvižgati; desiderare — želeti; restituire (restituisco) — nazaj dati, vrniti; la visita — obisk; il colléga — tovariš.

DVE LJUBEZNI

»Vem. Njegova mati je boleha, pa se takoj razburi. Ostale otroke moramo brž poslati proč, da nam še ti ne zbolijo. Popoldne jih bom poslal v Melun.«

»Poskrbela bom, da bodo imeli vse pripravljeno.«

»Prav,« je prikimal in obstal med vrati, kakor bi mu bilo v uteho, da ji lahko zaupa svoje misli.

»Vojvodka ne sme k otroku. To je zdravnikov ukaz. Varovati ga moramo tudi najmanjšega razburjanja.«

Jurček je res šibak, pa je trdne volje,« je odvrnila. »Jaz vem, kaj je treba storiti pri davici. Sama sem jo že prebolela, tako se ne bi prav nič izpostavila, če bi ga smela jaz negovati.«

»Vi da bi ga negovali, gospodična Desportesova?«

»Nemara nisem v tem dovolj izkušena, a vem, kako bi ga mirila in vedrila.«

»Prav tega zdaj najbolj potrebuje. In vas ima rad. Klical vas je že.«

Iz Jurčkove sobe je stopil zdravnik. Eliza se je obzirno umaknila.

»Grlo je močno razbolelo,« je slišala govoriti zdravnika. »Vsaki dve uri pa mu boste morali dajati zdravila.«

»Požiranje mu mora delati hude bolečine, ker se tako brani jedi.«

»Kljub temu ga morate prisiliti, da bo požiral. Predvsem pa glejte, da se vročina ne zviša in da bo imel popoln mir.«

»Ali ne bi hoteli sami govoriti z vojvodko, gospod doktor?«

»Lahko, če želite. Kdo pa ga bo negoval?«

Vojvoda je poklical Elizo. Pristopila je in pazljivo poslušala zdravnikova navodila. Nato sta oba moška krenila po hodniku proti drugemu krilu hiše, kjer je imela vojvodka svoje sobe. Še preden je Eliza odprla vrata otroške sobe, se je vojvoda vrnil.

»Gospodična Desportesova!« je zaklical. »Iz srca se vam zahvaljujem!« Njegova roka, ki je krepko stisnila njeno, je bila vsa topla. »Ko bo vojvodka to slišala, vam bo gotovo tudi ona hvaležna.«

»To bomo šele videli,« si je dejala Eliza in stopila v bolnikovo sobo.

Začeli so se dolgi dnevi in še daljše noči utrudljivega prizadevanja, kako ohraniti otroku življenje. Se nikoli niso bile Elizine roke tako zaposlene, njena glava tako polna misli. Kratkočasila in mirila je otroka, izrezovala mu je podobice, pripovedovala mu je neskončne pravljice — po ulicah Pariza pa je hodila pomlad.

»Glej, Jurček,« je slišala svoj glas, ko je skušala razvedriti vojvodo in malega bolnika, »tule imaš nove vojake. Cel polk jezdecev z generalom na belem konju. In tamle so Alpe. Vojaki jih morajo prekoračiti.«

Včasih se ji je posrečilo, da je pričarala smeh na otrokova usta, in tedaj se ji je vojvoda zahvaljeval s pogledi, polnimi hvaležnosti in priznanja. Ko sta se sklanjala nad posteljo, so se jima oči srečevale v nemih vprašanjih in odgovorih.

Kakorkoli se je Jurček veselil obiskov očetovih, tako se je materinih bal. Kakor hitro je stopila vojvodka v sobo, je začel trepetati in je zagrebel obraz v blazine. Eliza je o tem nekaj rekla zdravniku, ki pa je le skomignil z rameni:

»Njegova mati je. Če ji rečem, da ne sme k otroku, bo še ona dobila napad, in imeli bomo dva bolnika v hiši.«

Napočil je dan, ko je postalo otrokovo stanje skrajno resno. Vročina je dosegla višek. Zdravniku se je obraz zresnil.

»Ostane nam le še čakanje,« je dejal Elizi, ko sta roditelja odšla iz sobe. »Danes bo kriza. Upajmo, da jo bo srečno preštel. Ves dan naj ostane pri miru, dobro pokrit in zaščiten pred svežim zrakom.«

»Gospod doktor, pritožuje se neprestano, da mu zraka primanjkuje. Zrak in solnce mu gotovo ne bi mogla škoditi, če jima ne bi bil naravnost izpostavljen?«

»Ali ste znoreli, gospodična?« je vzkliknil. »Otrok je na smrt bolan, svež zrak bi utegnil imeti usodne posledice.«

Ko je zdravnik šel, se ji je soba zazdela neznošna mračna in zatohla. Bolan ali zdrav, je pomislila, v tem vzdušju se nočemo dušiti! Skrbno je pokrila otroka, stopila k oknu in ga narahlo odrinila. Ta trenutek je zaslišala nagle korake, namenjene proti sobi. Vojvoda je odprl vrata. Vedela je takoj, da ga je zdravnik opozoril na bližajočo se krizo.

»Ne smete obupati, gospod,« mu je skušala prigovarjati. »Jurček bo ozdravel; čutim to.«

Nasmehni se je hotel. »Rad bi vam verjel, gospodična, a doktor mi je pravkar povedal,« glas se mu je zlomil, ni mogel končati.

»Enkrat mora priti do tega. Naj bo torej danes. A ne pozabite, da je pomlad tudi zdravnik. Ne moremo se ji upirati. Našla nas bo, če hočemo ali ne.«

»No, verjamem! Vendar, ali mi ne vzbujate nad zgoj, ker ste dobrega srca?«

»Nikakor, vse preveč imam Jurčka rada. Redkokdaj mislim na to, da ima srce tudi vzgojiteljica. Rada bi le...« umolknila je, otrok je bolešno zastokal. Skočila sta k postelji. Eliza se je morala otroku skloniti prav do ust, da je lahko razumela, kaj je šepetal.

»Ne, dragec, zdravnik misli, da še ne. Morda jutri, če ti bo vsaj malo boljše.« Brez moči se je ozrla na vojvodo.

»Kaj prosiš? Ali mu ne moremo ugoditi?« Vzdihnila je in odkimala.

»To bi bilo proti doktorjevemu ukazu,« je šepetala. Jurček mi noče verjeti, da je vrtna ograja res že vsa zelena in da so češnje posufe z belimi cvetovi. Tako rad bi pogledal ven, in če bi bilo po moje, bi mu željo izpolnila. Vse, kar živi, hrepeni po solncu.«

Govorila sta pritaženo. Jurček je vroče zaprosil, kakor da ju je slišal:

»Pomlad hočem videti, očka! Takoj, prosim!«

Slabotni otrokov glas ga je prisilil, da se je odločil. Ljubezen in sočutje sta se zasvetila na njegovem širokem, svetlem obrazu. »Videl jo boš, Jurček,« je odgovoril, ko se je bil naglo odločil. »Le trenutke še potrpi.« Znova se je okrenil k vzgojiteljici, hoteč jo prositi novega zagotovila.

»Mislite, da mu res ne more škoditi?«

»Danes je zelo toplo. Umiril se bo, če bo videl ograjo, vendar ne morem prevzeti tega nase.«

»Dobro. Zavijte ga v odejo. Lézi mirno, Jurček, ko te bom dvignil. Moj Bog, saj skoro nima teže! Lahek je kakor peresce.«

In bila sta kakor par ukletih z otrokom med seboj. Molčala sta. Šele ko sta stopila k oknu in zagledala pod seboj zeleno oazo, sta se nad temnelaso otrokovo glavo spogledala. Za trenutek se je zdelo, da otrok ves žari v solncu. Kakor da ga privlači neviden magnet, je iztegnil ročico proti cvetočemu drevesu. V bleščeči solnčni svetlobi se je zdel še nežnejši. Sočutno se je zazrla Eliza v njegov blede obraz. Nežno ga je prijala za roko in jo podržala k solncu.

Ta trenutek sta začutila oba, da ju nekdo opazuje. Vojvodka ju je gledala z zlobnimi, sovražnimi očmi in njena svilen obleka je izživajoče šuštelala.

»Ali si ponorel, Teo?« Očitajoče je zazvenel njen glas po sobi. »Ali ga hočete ubiti, gospodična?«

Jurček je položil glavo na rame očetove, ki ga je nesel nazaj v posteljo.

»Ne tako glasno, Fani! Takoj ti vse razložim. Ne bodi tako glasna, prestrašila ga boš.«

»Jaz da ga bom prestrašila?« je zakričala.

Eliza, ki je pokrivala otroka mireč ga, je začutila, da bodo dolgo zatajevani zagrenjenost, ljubosumnost in strah planili v vihar, ki ga je vojvoda zaman skušal odvrniti.

»Fani, ne tu in ne zdaj, prosim te!«

»A čemu ne zdaj in ne v tej sobi, v katero me ne pustite? Pravico imam vedeti, kaj se tu dogaja. Ne bom stala pred vrati, ko leži moj bolni otrok v tujih rokah.«

»Pa saj ti vendar hočem to razložiti. Poslušaj, Fani! Neprestano prosiš, da bi rad videl vrt, in ko mi je gospodična Desportesova to povedala, sem mislil, da...«

»Ah, gospodična Desportesova si je torej to izmislila! O, seveda. Ona ve več kakor zdravnik. Kaj pomeni njej en otrok več ali manj! Niti mesec dni še ni tu, in že ji mati pomeni le nesrečo; ni ji več od razbitega kroznika. Ne morem več mirno gledati, kako mi pred očmi trpinčite otroka. Povedala bom to zdravniku! Če nocoj umre...« glas se ji je utrgal, planila je v krčeviti jok.

»Fani, ne smeš tako govoriti! Ne smeš obtoževati gospodično Desportesovo. Bolna si, pojdi. Ne moreš ostati tukaj.« Njegov glas, ki je bil spočetka mehak, je zdaj zvenel hladno. Elizi se je zazdela, da z nevidno silo brzda svoje besede.

»Ljubček!« Vojvodka je planila k postelji. Eliza je videla njeni beli, iztegnjeni roki. Videla je, da so ji trudne oči potemnele, da so bile solze, ki so ji tekale po licih, resnične solze. Ne, ta žalost ni mogla biti igrana. Prsi so se ji nemirno dvigale, ko je v navalu brezumne ljubezni stiskala otroka k sebi.

»Gospodična, gospodična!«

Žalostno jo je klical otrok in se z vso silo skušal oprostiti strastnega materinega objema. Eliza se je sklonila nad posteljo, a naglo se vzravnila in vprašujoče pogledala vojvodo. Iz njegovih ust mora priti ukaz. Iz oči mu je brala, da jo razume, usta pa so mu ostala bolešno stisnjena. Ta trenutek se ji je zdel veliki Jurček, ki od nje čaka pomoči, proseč jo, naj ga ne zapusti.

Sklonil se je k ženi in jo trdo prijel za ramena.

»Pojdi, Fani, dovolj je tega.« Odrtno jo je od jokajočega otroka. »Pojdi z menoj!«

Eliza se je z nečim zaustavljala za pisalno mizo. Utajiti je hotela vojvodi, da ve za njiju spor. V enem samem dnevu je videla in slišala tega dovolj.

V sobi je naglo nastala tišina. Eliza je stopila k postelji, da bi pomirila otroka. Skoro je trdno zaspal. Ona pa ni mogla pozabiti trpkoga, obtežujočega glasu in leska temnih korziških oči, ki so jo tako ognjeno motrile.

»Poblaznela je od skrbi,« jo je skušala opravičiti. »Razumljivo je, da hoče biti pri svojem bolnem otroku in da jo razburja, če ga jaz negujem. Če ne bi bila tako nasilna s svojo ljubeznijo, bi se ubožec gotovo ne odvracal od nje.«

Ze pri prvem srečanju z njima je čutila borbo dveh temperamentov in zadrževano napetost zakoncev. V tem je bilo nekaj spačenega, nekaj tako zelo spačenega, da se ni upala razmišljati o tem. Zdelo se ji je, da se ta ženska na njo ozira iz pekla; da njene velike, tegobne oči uročijo vse, kar pogledajo. Da, postavljena je bila pred nujnost, klj jo je bila prej le nejasno slutila: vojvodka je vsemu okrog sebe dajala vrednost le po vojvodi. Pomenil ji je vse na svetu, in gotovo je že začutila, da se ji izmika iz rok. »Bila bi ljubosumna tudi na mačko, če bi se igral z njo,« je pomislila. »In verjamem, ubila bi to mačko. In če bi se sklonil na duhtečo vrtnico, bi jo pohodila ob prvi ugodni priliki.« S strahom se je spraševala, kakšne morajo biti njune noči, če prihaja do takih prizorov že ob belem dnevu!

»Pa saj ji nisem dala prav nobenega poudara, da bi me morala sovražiti,« se je opravičevala. »Z ničemer je nisem razžalila. No, zdaj ima odgovor: otroci me ljubijo, oče mi zaupa. In to smatra nesrečna mati za neodpustljiv greh.« — Da, zdaj je razumela ljudi, ki so tako radi govorili o družini Praslinovih: »Teško vam bo z njimi, gospodična, silno težko!«

(Dalje)

ZA UGANKARJE?

Križanka

1	2	3	4		5	6	7	8
9					10			
11				12	13			
		14						
		15						
16				17				18

Vodoravno: 1. Pripadniki roparske družbe v Črnem grabnu pred davnimi leti. 9. Gorovje na meji Evrope in Azije. 10. Kovina, odkrita šele l. 1789. 11. Nevarna otroška kužna bolezen (šest črk) + sever v nemščini in nekaterih drugih germanskih jezikih. 14. Starorimski pozdrav (tri črke) + eden izmed rimskih dvojčkov, po pravljici ustanovitelj Rima, ki ju je dojila volkulja. 15. Ena izmed rok. 16. Oziralni zaimek. 17. Osební zaimek (narobe). 18. Pritrdilnica.

Navpično: 1. Kjer se koplje ruda. 2. Ura v italijanščini. 3. Karta pri taroku. 4. Južno sadje za olje (množina). 5. Mlado govedo moškega spola. 6. Prijeten vonj vina in sadja ali drugih jedi. 7. Opaja in omamlja dušo. 8. Velika angleška kolonija, ob katere meji se že bijejo bitke. 12. Valjasti votli predmeti (množina). 13. Slovensko žensko ime (narobe).

Čarobni kvadrat

1.	a	a	a	e
2.	g	g	n	n
3.	o	o	o	p
4.	p	r	r	s

Vodoravno in navpično: 1. Povezek nažetega žita. 2. Ud človeškega telesa. 3. Pripadnik manjše evropske države. 4. Iz vode izhlapeva.

Stopnice

1.	d	o	.	.	.	
2.	.	d	o	.	.	
3.	.	.	d	o	.	
4.	.	.	.	d	o	
5.	.	.	.	.	d	o

1. Visoka gora med Ziljo in Dravo. 2. Mož, ki mu je umrla žena. 3. Slika z drugo besedo. 4. Skozl goro izvrtana odprtina. 5. špansko mesto (ob Tajū).

Posetnica

Veno Cej

Ziri

Ta mož se peča z neko kmetijsko panogo. S katero?

Rešitve ugank iz 20. številke. Križanka: vodoravno: Cerknica, 7. era, 8. zel, 9. bala, 12. amok, 13. no, 15. er, 16. rž, 17. bandit, 20. mah, 21. Niš; navpično: 1. cekin, 2. er, 3. Raba, 4. Izak, 5. ce, 6. Aljaž, 10. amen, 11. lord, 14. oba, 16. rti, 18. ah, 19. in. — Posetnica: elektromehaničnik. — Stopnice: 1. meter, 2. hmelj, 3. pamet, 4. vreme. — Skrit pregovor: kreda, omara, lijak (v uganki je bila na tem mestu tiskovna napaka; zapisano bi moralo biti »i.j.k«, ne pa »i.j.a«), žarek, tiran, Katra, anode; pregovor se glasi: Kdo laže, ta krađe. — Čarobni kvadrat: 1. Kerč, 2. Emil, 3. riba, 4. član.

Domači zdravnik

Neppravilno hranjen dojenček se ne more razvijati

Edino primerna hrana za dojenčka, posebno v prvih mesecih, je materinsko mleko. Z materinim mlekom dobiva dojenček ne samo primerne redilne snovi, temveč tudi vse ostale, za zdrav razvoj potrebne dopolnilne sestavine, v prvi vrsti vitamine. Vitamini so dopolnilne sestavine v hrani, ki nimajo neposredne hranilne vrednosti, pač pa imajo neko urejajočo moč, s pomočjo katere se telo pravilno razvija. Ako vitamini v hrani manjkajo, nastopajo različne motnje v razvoju in celo bolezni. Pomanjkanje vitaminov povzroča tudi zmanjšano telesno odpornost. Povsem napačno je naziranje, da zadošča ustrezna količina prekuhanega kravjega mleka.

Za ohranitev dojenčkovega zdravja in odpornosti mora mati gledati na to, da dojenčka kolikor mogoče dolgo in izdatno dojli. Mešano ali čisto umetno hranjen dojenček je treba poleg primerne količine hrane dovajati še dopolnilne snovi. Primerna količina prekuhanega mleka ima sicer zadostne količine redilnih snovi, vendar v tej hrani ni dovolj vitaminov.

Najpogostejše zaradi nepravilne hrane so motnje v prebavi dojenčka. Le redki so umetno hranjeni dojenčki, ki bi ne zapadli tej bolezni. Znaki povzrajene prebave so različni: splošen nemir, bledica, napenjanje, prepogosto ga žene, koprivasti

izpuščaji, vročina, ki narase tudi do 40 in 41 stopinj Celzija, delni ali pa splošni krči eelega telesa. Dojenček trpi za pomanjkanjem vode, ki je črevo ne oddaja v zadostni meri v kri, ker ga prepogosto žene. Naposled trpi tak dojenček za voljo nekega samolastnega zastrupljanja, ki nastopa zaradi pripuščenja strupenih sestavin iz blata, ki jih obolelo črevo vsrkava. Vse to so znaki, da je treba takoj zdravniško posredovati. Zdravnik odredi najprej odvajanje, najbolje z ricinovim oljem. Strupeno blato se mora namyč čim prej odstraniti iz črevesja. Temu sledi za določeno dobo stradanje, toda pri zadostnem dovajanju primerne tekočine. Najboljši je lahek ruski čaj, ki ne sme biti oslajen z navadnim sladkorjem, ker ta povzroča vrenje v črevesju, temveč s saharinom. Poleg tega so potrebni vroči, a ne pekoči suhi obkladki na trebušček.

Zelo pogosta bolezen dojenčka, ki nastaja zaradi nepravilne hrane, je tudi tako imenovana mehkokostnost (rahitida). Vzrok tej bolezni je pomanjkanje vitamina D. Za to boleznijo obolevajo otroci, ki so čisto ali pa delno umetno hranjeni in pri tem ne dobivajo umetnega ali pa v primerni hrani vsebovanega vitamina. Ostale okolnosti, ki pospešujejo to bolezen, so temna, slabo zračna, vlažna in plesniya stanovanja. Znamenja te bolezni so spocetka neznatna. Otrok se navadno navidezno dobro razvija in se redi bolj kakor običajno, tako da imajo matere najboljše mnenje o zdravju svojega dojenčka. Dojenček pa je nezdrave barve v obrazu, a na kosteh, posebno na glavi in podkolenicah je opaziti značilne okvare, nepravilne oblike omenjenih udov. Značilno je stalno potenje na glavi po zaužitju hrane. Rast prvih zobkov, ki se naj redno pojavi med šestim in devetim mesecem, zaostaja ali pa se razvija slabotno in nepravilno. Količina vitaminov D je posebno velika v sirovih sadnih sokih, v sokih pomaranč in citron, dalje v nstrganih jabolkih in korenčku, špinači in drugem. Poleg tega vplivajo sončni žarki na poživljenje dela vitaminov v telesu samem.

× 24 njegovih bivših žen je šlo za njegovim pogrebom. V Kajantju na Finskem je umrl skoro 80 let stari kmet Paavo Muki, o katerem pravijo, da se je v svojem življenju oženil kar tridesetkrat. V svojih mlajših letih je bil zelo lep in od sile živahen človek, zaradi česar ni čudno, da pri iskanju nevest ni imel preveč težav. Prvič se je oženil, ko je štel 18 let, in sicer z dekleto, ki je bilo pet let starejša od njega. Že po treh mesecih pa se je ločil. Sledila je potem dolga vrsta njegovih porok in po vsaki tudi ločitev. Zadnjič je bil s svojo nevesto, že trideseto, pred oltarjem, ko je štel 70 let. Njegova zadnja žena je štela tedaj, ko sta se vzela, 25 let. Poklonila mu je tudi hčerko, čeprav je takšno darilo za 70-letnega možaka nenavadno. Svojevtrsten in edinstven je bil tudi njegov pogreb. Na zadnji poti je Paava Mukija spremljalo kar 24 bivših njegovih žen.

Po Steubnu:

5

RDEČI VIHAR

Povest iz prve indijanske vojne za Ohajo

»Aha, mene niso našli, kaj pak. Jaz se ne pišem Finlej, bi dejal. Ubogi Finlej. Bil je dober fant, samo preveč nepreviden v dejanju kakor v besedi. Da, da, starega Daneta pa ni bilo najti. Bil sem takrat popolnoma sam, prijatelj, popolnoma sam — in polno Indijancev okrog mene. Ne samo šavani, temveč tudi Čiroki so se takrat baš selili. Nekoč pozneje, so me tudi ujeli, toda ušel sem jim. So vendarle tepčki. Daneta Buna ujeti in držati v ujetništvu ni lahka reč, bi dejal ...»

Logan, ki je bil videl, kako se je odpravil Tekumze, je zdaj pristopil, da še enkrat obišče malega bolnika v hiši. Dane Bun se je ob tej priliki zdramil iz svojega samogovora:

»Povejte mi, glavar, vi ste vendar prijatelj belih mož, ali bodo Leni Lenape stopili na nečisto sled.«

Logan se je ustavil in pazno pogledal Daneta Buna.

»Beli brat, ki to vpraša, sam ve odgovor. Zakaj vpraša Logana?«

Osupel in nekoliko v zadregi reče Bun predse:

»Rdečkožec ima prav, toda kako ve, da jaz vse to že vem?« in glasneje pristavi Dane Bun:

»Da, Bukongahelas bo izkopal bojno sekuro, če ne bodo kaznovani morilci obeh njegovih mladih mož. Ali bo Kornstalk varoval mir?«

»Logan je prijatelj belih mož, toda Logan je tudi glavar Indijancev plemena Kajuga. Zakaj

ga hoče Dolga puška preizkušati. Ali meni Dolga puška, da je Logan izdajalec?«

Bilo je nekaj trenutkov zadrege, kajti Loganov dostojanstveni odgovor na navidezno nedolžno vprašanje starega stezosledca ni ostal brez učinka. Zdajci reče Logan pomenljivo:

»Dolga puška ima veljavno besedo pri belcih. Dolga puška lahko prepreči mnogo nesreče, če le hoče. Logan je Kornstalkov odposlanec pri belem očetu (pri guvernerju). Logan hoče Dolgo puško in vse belce opozoriti na pogodbo, ki je bila sklenjena pred štirimi leti. Če bodo beli porušili svoje nove hišice ob Ohaju in če obljubijo, da ne prestopijo tal zelenega trstja (dežele Kentukija) in če bo morilec obeh mladih mož kaznovan, tedaj bo mir ohranjen. Ali bo moj beli brat Dolga puška deloval za mir?«

To »odkrito vprašanje je precej zmedlo Daneta Buna. Kako naj bi on, ki je odkril deželo Kentuki, njeno lepoto, njeno samoto, njeno nepregledno bogastvo, vse to na dolgotrajnih pohodih — kako naj bi on obljubil, da nikoli več ne bo stopil v to deželo! Kako naj to stori on, ki se je vendar zgolj zato vrnil na vzhod, da bi svojo družino in vsakogar, ki mu je voljan slediti, povedel v novo odkriti paradiz? In kako bi mogel na drugi strani trditi, da ne mara miru?«

Logan je menda bral njegove misli. Ko je nekaj časa zaman čakal njegovega odgovora je rekel žalostno:

»Rdeči mož se vsepovsod pritožuje, od vzhoda do zahoda sonca. Beli ljudje ne bodo mirovali, dokler ne bodo vsem rdečkožcem ugrabili dežele.«

In medtem ko je položil desnico na svetle lase Benjaminčkove, ki mu je bil sledil in je zdaj naslonjen ob svojega očeta motril te visoke ljudi, je Logan resno dejal obrnjen h Konradu:

»Brat moj, poslušaj, kaj govori glavar plemena Kajuga: povedite svoje žene in otroke tja za dolge in močne mejnike. Je velika nevarnost, kajti

rdečkožec je silno razdražen. Štiri poletja sta vas Kornstalk in Logan ščitila, toda Kornstalk je srdit, ker ga hočejo belci opehariti. Logan sam pa ne more ohraniti miru, kajti šavani niso njegovega plemena.«

Po teh besedah stopi Logan v hišico k ležišču malega bolnika. Može molčijo. Kmalu se vrne Logan in ponudi Mirku desnico:

»Brat moj, malo sinje oko bo jutri že spet zdravo. Ti pa kar bodi brez skrbi: rdeči mož te ljubi, tebi se ne bo nič zgodilo. Kornstalk je tvoj prijatelj. Da, celo Bukongahelas, vodja rodu Leni Lenape, te ljubi in spoštuje.«

S poslovlino kretno se hoče Logan odpraviti, toda še enkrat se zadrži pred Konradom:

»Brat moj, stori tako, kakor sem velel. Odvedite žene in otroke in povejte to vsem drugim belcem. Logan bo varoval mir, kar bodo skušali storiti tudi ostali rdeči bratje. Njegovo srce ljubi belce, toda šavani so zelo zagrenjeni.«

Logan pograbi svojo puško, katero mu je prej Tekumze prilonil k steni. Toda kmalu se zdrzne. Premeril je komaj sto korakov, ko se nenadno ustavi, pozorno pogleda proti robu gozda in se vsede na tla.

Po daljšem premoru je povzel besedo tretji Mirkov gost, mlad, junaški dečko, star kakšnih dvajset let, ki je doslej poslušal mirno, nekoliko mračnega lica. S pritajenim glasom, da ga Indijanec ni mogel slišati, je rekel:

»Ne morem si pomagati, možje, toda meni tale Logan ne ugaja. Vsi graničarji mu zaupajo in ga puščajo v svoje hiše. Ali veste, da ni kolibe, ki je ne bi poznal in da ne bi vedel, koliko je kakšnega orožja v njej? Logan bo že vedel, zakaj takole naokrog vohuni.«

»Kaj veste določena o Loganu?« se zdajci razvname sicer vedno mirni Mirko. »V Loganovi besedi ni nič zlaganega. Kar obljubi, to izpolni. Logan ni tako kakor nekateri tam doli ob rekli. Kdor prosi Logana pomoči, je ne prōsi zaman.«

Zenski vestnik

Za kuhinjo

Dodatek krompirja in riža izboljša kruh. Če je kake družini kruha premalo, a ima kaj več riža, si lahko z dodatkom riža in krompirja speče več kruha, ki je po vrhu tega še okusnejši od kruha brez tega dodatka. Daj na tri kilograme krušne moke pol kilograma skuhanega olupljenega krompirja in enako pol kilograma do razkuhanja kuhanega riža. Krompir in riž pred uporabo pretlačiš! Potem napraviš kruh kakor navadno. Morebiti dodaš riža še malo več kakor pol kilograma. Kruh z dodatkom riža je izredno okusen, kar ti potrdijo vse gospodinje, ki so že peklye tak kruh.

Krompirjeva juha s kunčjim mesom. Skuhaj običajno krompirjevo juho. Iz kosov mrzle kunčje pečenke vzemi vse kosti, meso razreži na drobne kose, ga opraviš na čebuli in petršilju, nato pa stresi v krompirjevo juho. Dobro premešaj. Če je potrebno, prilij še vrele vode. Okisaj s kisom ali pa z vinom in dodaj po okusu popra.

Rižoto s špinačo. 30 dekagramov špinače prevremo v kropu in pretlačimo. Nato razbelimo žlico masti in ji po možnosti dodamo še žlico na koščke zrezane prekajane slanine, pridenemo špinačo, osolimo in dušimo, da voda izpuhti. Zdaj dodamo približno pol kilograma riža, zalijemo z juho ali s kropom in pokrito dušimo na zmernem ognju do mehkega. Ko je mehko, prirešamo z lopatico košček sirovega masla in potresemo s parmezanom.

Obarna juha iz telečjih ali kokošjih kosti. Telečje ali kokošje kosti na drobno sesekaj in deni v mast, v kateri si sprajila nekaj čebule. Ko so kosti rumenkaste, potresi pri strani dve do tri žlice moke, premešaj in zalij s poltretjim litrom juhe. Dodaj koreninico petršilja, korenja, vršček majerona, košček limonove lupine in čisto malo muškatare oreščka. Vre naj počasi poldrugo uro. Juho precedi in okisaj z limonovim sokom (ali pa z vinom, komur ta okus prija). Meso od kosti zreži in deni v juho. Ker ni zdaj žemelj, ki so najboljše za to juho, poskusi morda z rižem.

Kako narediš dobro kvašo. Posoda mora biti dobro loščena ali prstena. Deni vanjo dva litra vode in ko ta zavre, dodaj košček korenja, pol čebule, malo petršilja in zelene, vse na drobno zrezano. Ko je to mehko, prideni še lorberjev list, tri zrna česna, malo timeza, dva klinčka, malo muškatoevega cveta, nekaj zrn popra in malo kisa. Kvaša naj bo toliko kisa, kolikor je dobro okisana juha. Zdaj naj vre še četrto uro, nato pa zlij na meso. Če ti okus prija, dodaš poleg gori navedenih dišav še nekaj zrn brinja, smre-

kov vršček in nekaj listov žajbeljna. V kvašo se dene navadno divjačina, v današnjih časih pa zlasti kvasiš meso starih kuncev, da postane mehkejša in se dalje časa ohrani. Meso mlade živali ni dobro kvasiti. Vlije se na meso vrelo ali pa čisto mrzla kvaša in se pusti na njem en dan. Če pa hočeš ohraniti meso tri ali štiri dni, moraš kvašo vsak dan odliti, prekuhati in mrzlo vliti na meso. V vročem poletnem času moraš kvašo enkrat premeniti in vliti spet mrzlo na meso. Kvašo ne smeš soliti in ne mlačno vliti na meso.

Koristni nasveti

Dobro sredstvo proti steniam. Ceneno sredstvo proti steniam je amoniak. Gospodinje, ki so se tega sredstva že poslužile, pravijo, da zanesljivo učinkuje. V zasteničeni sobi razpostavi na raznih mestih ploščnate porcelanaste skledice, v katere si nalila salmiaka. Potem zapri

sobo tako, da ne bo nikjer prepuščala zraka. Soba bo pustila zaprta nekaj dni. Ko nekaj dni mine, odpri vrata in okna, da pride spet dober zrak v sobo. Stenic zdaj ni več v sobi. Če pa bi že bile, ponovi to razstaničenje tako, da razpostaviš še posod s salmiakom po sobi. Pazi, da bo soba skoro nepredušno zaprta.

Mastne madeže na suknjičevem ovratniku odpravljajš, če jih umivaš z gobo ali krtačo, ki jo namakaš v mešanico desetih delov vode in enega dela salmiaka.

Mušje pike spraviš iz svilenih senčnikov, če v toplo mešanico kisa in vode namočiš čisto krpo in z njo narahlo odrgneš zamazana mesta. Ne snaga bo izginila, ne da bi bila svila poškodovana.

Travnate madeže spraviš iz obleke z mešanico petih gramov vodikovega prekisa, 50 gramov salmiaka in 50 gramov vode. S to tekočino poskropiš madeže in jih čez nekaj minut izpereš s hladno vodo.

Kaj so včasih vedeli o zemlji in kaj vemo zdaj

V starodavnih časih so si predstavljali našo zemljo kot ravno ploščo, podprto z dvanajstimi stebri. Drugi so si jo zamišljali kot v neskončnost raztegnjeno ploščo. Heziod si jo je predstavljati tudi kot ploščo, ki visj nekako na sredini med nebom in peklom. Nakovalo boga Vulkana, piše Heziod, je nekega dne padlo z nebesnih višav in je potrebovalo devet dni in devet noči, da je prispelo do zemlje. Sodobniki so se Heziodu smejali. Dejali so, da je prenapetež, odnosno pravcat norec. Mislili so, da tisto nakovalo tako dolgo ne more leteti do zemlje. Takrat pač še niso slutili, kakšne so razdalje v vesoljstvu.

Učili smo se, da je zemlja osamljena krogla v svetovnem prostoru, ki se je bila nekoč pognala v večni ples okrog sonca s hitrostjo 100.000 km na uro. Poleg tega se zemlja obla vrti tudi okrog svoje osi s takšno hitrostjo, da točka na njenem ravniku napravi v eni sekundi 465 metrov poti.

Cudovite naravne ure merijo stoletja in tisočletja. So to dragocena prvina radij in druge njemu sorodne radioaktivne snovi, ki se pretvarjajo počasi v druge snovi, in sicer v določenih časovnih razdobjih, ki se v znanstvenih delavnica lahko natančno preračunajo. Sedemnajst stoletij je bilo treba, da se je komaj polovica določene količine radija spremenila v druge snovi. Na podlagi preučevanja radioaktivnih rudnin, ki jih imajo v sebi razne hribine, in spričo dejstva, da se te radioaktivne snovi neprestano pretvarjajo v drugačne, je možno sklepati na starost zemlje. Izračunali so, da je zemlja stara približno 570 milijonov let. Radij torej kaže ure zemskemu življenju. Ni potrebno devati našo zemljo na skledico velikanske tehtnice, če hočemo izvedeti, koliko tehta. Zadostuje, če ugotovimo, s kako različno silo privlačuje zemlja

dvoje teles na zemskem površju. Številka šest, za katero sledi še dvanajst ničel, nekako približno podaja težo zemlje v tonah.

Če bi se zemlja vrtela okrog svoje osi sedemnajstkrat hitreje kakor se v resnici (v tem primeru bi bila dan in noč dolga samo še po 42 minut), potem zemlja na ravniku ne bi imela nobene privlačne sile več. Telesa bi izgubila svojo težo. Ali si sploh morete predstavljati, kakšno nenadno presenečenje bi bilo za človeka, če njegov trup ne bi več čutil, da ga glava kaj teži, in noge prav tako ne bi vedele, da morajo nositi vse ostalo telo?

Merjenje teže se je razširilo tudi na ostale zvezde. Kubični centimeter snovi, iz kakršne so nekatere zvezde, lahko tehta 36 ton! Drobec, debel toliko kot glavica bučke, bi ubil človeka, če bi se vanj zadel. Tako je namreč težak.

Poglejmo še malo, kako je s temperaturo na zemlji. Okrog 70 stopinj pod ničlo so namerili na nekem kraju v Sibiriji, a 63 stopinj vročino so imeli v Olibi v italijanski Somaliji. To sta najvišja in najnižja toplota, ki so ju doslej ugotovili na zemlji. Pri raznih poskusih, ki jih delajo učenjaki, se lahko precej približajo tako imenovani skrajni sili, ki predstavlja nekako skrajno točko mraza in smrt vsake snovi (273 stopinj pod ničlo). Najvišja toplota, ki so jo dotlej dosegli, pa je znašala 4300 stopinj nad ničlo. Takšno vročino so dosegli s pomočjo ognja pri eksploziji nitroglicerina.

Vrsto skrivnosti naše zemlje človek vendarle že pozna, nedostopne pa so doslej ostale skrivnosti, kakšna je prav zaprav zemlja v svoji najgloblji notranjosti, do katere človek doslej ni mogel.

»No, da,« se podsmehne mladi Simon Butler, »le poprskajte ga, pa boste spoznali zver pod plemenitim krznom.«

»Mladi mož, tehtajte svoje besede!« zagrmil Mirko, toda ne nadaljuje. Ugledal je pri vratih svojo ženo, ki mu je mahala. Poskočil je tja in razveselil se je njenega vedrega obraza. Urno je stopil v hišo: našel je svojega sinčka sedečega na postelji. Fantek se je sicer jokal, toda bil je pri polni zavesti in je prosil jesti, jesti. Tako, zdaj je bil spet enkrat lačen... Visokemu, krepkemu očetu Mirku so se vsule solze iz oči. Solze veselja. Vzel je sinčka v naročje in se ni sramoval joka. Vedel je: to je rešitev. Dane Bun je že stal za Mirkom in je svetoval gospodinji, naj da sinčku nekaj toplega mleka, nato pa ga spet položi v posteljico, da bo spal, še spal. Mlada mati se je z ostalima dvema ženama vsedla ob otrokovo posteljico, možka pa sta spet odšla pred vrata. Simon, ki je bil ostal s Konradom zunaj, jima je zaklical nasproti:

»Mirko! Vi ste prijatelj Indijancev. Poglejte jih, pravkar spet gredo k nam trije rdečkožci. Če jih prav poznam, so Delevari, najhujši izmed vse rdeče sodrge. Logan in Tekumze se vračata z njimi. To je nekam sumljivo, dragi Mirko. Upam, da nočete slepomišiti!«

»Mladi mož, vi ste moj gost, čeprav še niste stopili v mojo kolibo. Prosim vas, pazite na svoje besede. Moje roke so močne in težke!«

Konrad se vmeša: »Simon, nisem vas dovedel sem, da bi žalili mojega svaka. Sodim, da veste, kdo sem. Mirko ni gamo moj svak, je tudi moj prijatelj. To zadostuje!«

Simonu Butlerju se je pomračil obraz, vendar je dečko molčal — pa saj tudi ni več utegnul kaj mnogo govoriti. Indijanci o katerih je bil govoril, so se približali.

Delevari so šli vstric, vsi trije so nosili razprte usnjene srajce, ki so padale preko pasu, plašče

pa iz zelenega usnja, ogrnjene čez ramena. Srednji izmed njih je v zavoju las na temenu imel tri orlja peresa, na njegovih licih so bile tri zelene široke proge, na čelu pa dve ozki rdeči, povprečni črti. Logan in Tekumze sta stopala za njimi. Delevari so prišli ravnih trdih korakov

se je po indijanskem običaju razvijal dolgovezen pogovor o lovu, o vremenu, o ribolovu in o stotih drugih malenkosti, samo ne o tistem, zaradi česar so Delevari prav za prav prišli. Žene so prinesle pečenja in kruha, pa tudi ognjene vode, kakor Indijanci imenujejo žganje.

Čvrstih korakov so se k Mirkovi hiši bližali Delevari

k Mirku in mu po šegi belcev ponudil desnico. Bilo je videti, da je Logan nekako razveseljen. In tudi Tekumze je mirno pristopil, kakor da se sploh ne spominja, da je nedavno prej hudo grozil Danetu Bunu. Njuna pogleda sta se križala ostro in hladno. Toda Dane Bun je molčal. Preložil je inščevanje na poznejši čas.

Delevari so pozdravili tudi ostale belce in zdaj

že se je po malem mračilo, toda Mirko še vedno ni vedel, v kakšni zvezi so prišli Indijanci njemu. Mladi Simon je nebrzdano nekajkrat pošepnil Konradu to in ono opombo. Bal se je, da ne gre za kakšno nevarno lokavost. Mar ni Dane Bun nedavno prej pripovedoval, da je pri plemenit Lenape našel nekatera mlada drevesca olupljena in obsekana z bojno sekiro. (Dalje)

Zmešnjava s ponarejeno cigaro

Popoldne sem stopil v trgovino z igračkami in si kupil ponarejeno cigaro, ki je bila pravi cigari tako podobna, da sem se ustrašil, da se ne opečem z njo. Bila je namreč na videz prižgana in žareča.

Plačal sem jo in potem stopil v tramvaj, da se odpeljem v gostilno, kjer navadno večerjam. Sedel sem v kot, potegnil iz žepa časopis in vtaknil ponarejeno cigaro v usta.

Čez nekaj časa sem pogledal čez časopis. Vseh oči so bile uprte vame. Nihče ni ničesar rekel, toda oči so govorile.

Na prvem postajališču se je vzdignil neki »ljubitelj reda«, ki je sedel blizu izhoda, odprl vrata in vprašal sprevodnika: »Ali je v vozu dovoljeno kaditi?«

»Ne,« je rekel sprevodnik, »kajenje je prepovedano!«

»Toda notri sedi neki gospod in kadil.«

Sprevodnik je stopil v voz, napetost je bila velika, krenil je naravnost proti meni in dejal: »V vozu je kajenje prepovedano!«

»Vem!« sem odvrnil.

Sprevodnik se je vrnil na ploščad.

Obrždal sem cigaro v ustih. Razpoloženje v občinstvu je postajalo čedalje bolj napeto. Neka starejša dama je morala celo izstopiti. Čez pet minut je vstal neki »ljubitelj pravice«, ki je sedel »ljubitelju reda« nasproti, odprl vrata na zadnjo ploščad in rekel z določnim glasom:

»Sprevodnik, vaša dolžnost je skrbeti za to, da se ljudje ravnajo po predpisih. Kajenje je v vozu prepovedano, ta gospod pa neprestano kadil!«

Tedaj pride sprevodnik spet k meni in reče na glas:

»Če hočete še dalje kaditi, morate izstopiti!«

Naredil sem se gluhega, toda izza časopisa sem zašepetal: »Gospod sprevodnik, cigara je ponarejena! Ali ne vidite, da ne gori?«

Sprevodnik je šel ven in na obrazu mu je igral nasmešek.

Na postajališču se je tramvaj ustavil. »Ljubitelj reda« in »ljubitelj pravice« sta pritisnila, da bi prišla k sprevodniku ven na ploščad. Začul sem ogoren prepir:

»Gospod sprevodnik, naznanil vas bom, ker se ne brigate za red.«

»To je pa vendar že preveč!«

»Zanikarnost brez primere!«

Nato so se vrata zaprla, na prihodnjem postajališču pa sem izstopil.

V obednici gostilne, kamor sem prišel na večerjo, je bilo dosti ljudi, toda glavni natakar mi je vendarle priskrbel dobro mizo.

Položil sem cigaro na prt. Natakar je postavil predme pepelnik in položil cigaro nanj.

Dal sem jo spet na prt. Drugi natakar jo je spet pobral. Čez nekaj časa je bila znova na prtju.

Prišel je glavni natakar.

»Saj boste s cigaro zažgali prt!«

»Dajte mi prosim jedilni list,« sem rekel.

Medtem ko sem izbiral jedi, je glavni natakar spet odložil cigaro na pepelnik. Pustil sem jo tam, zakaj vsa moja pozornost se je posvetila jedilnemu listu. Človek se vendar ne more večno igrati s cigaro.

Povečerjal sem, popil kavo in ko je ura kazala osem, sem šel v gledališče.

Igrali so neko burko. V prvem dejanju sem se dvakrat zasmeljal, in ko se je zastor spustil, sem potegnil iz žepa svojo cigaro in si jo vtaknil v usta.

Zgodilo se mi je kakor v tramvaju, vse se je obrnilo proti meni, češ: »To je pa vendar že preveč!«

Zraven mene je sedel »ljubitelj lepih navad«. Vstal je, se prerinil ven, poiskal gledališkega slugo in se spustil z njim v vneti pogovor.

Sluga je prišel k meni. Razburjenost občinstva je bila na višku. Neki dami v isti vrsti je obtičal bonbon sredi poti do ust.

Sluga je menil: »V gledališču ni dovoljeno kaditi!«

»Tako?« sem rekel. »Zakaj pa ne?«

»Ker je prepovedano!«

»Zakaj pa je prepovedano?«

Sluga ni našel primerne besede. Položaj mu je bil čisto nov. Šel je z naglimi koraki proč, da privede kdove katerega višjega gledališkega uradnika. Ko ga ni bilo več, sem vtaknil cigaro v žep, in takrat se je dvignil zastor pred drugim dejanjem.

Zraven mene je sedela mlada dama, ki je videla, da sem cigaro vtaknil v žep. Takoj je vstala in rekla svojemu ženinu, ki je sedel zraven nje: »Tu ne ostanem več! Gorečo cigaro je vtaknil v žep! Se vnelo se bo! Ze duham! Pojdi, Adrijan, greval!«

Nastal je seveda splošen poplah. Skozi zasilni izhod sem srečno prišel na cesto.

Pravkar sem hotel poklicati avto, da se odpeljem domov, ko zagledam prijatelja Viktorja.

»V gledališču sem bil,« sem rekel, »toda nisem smel več ostati — a to je dolga zgodba.«

»Pojdi z menoj domov, da se kaj pomeniva. Moja žena bi se rada seznanila s teboj. Saj stanujem v bližini.«

Šel sem torej z njim.

»Kako lepo, da ste prišli z Viktorjem,« je rekla, in prav takrat sem neopazno položil cigaro na okrajek peči.

Potlej je vprašal Viktor: »Ali je bil kdo tu?«

Viktorjeva žena se je začudila: »Ne. Zakaj vprašuješ?«

»Prižgano cigaro vidim. Jaz ne kadim. Mi dva nisva kadila, ko sva prišla.«

»Vsaj jaz ne,« sem rekel.

»Torej je moral biti neki gospod tu! To je vendar tako jasno kakor le kaj!«

»Če ti povem, dragi Viktor,« je rekla Viktorjeva žena, »da ni bilo nikogar tu!«

»A cigara, cigara? Cigara še tili! Ga bom že dobil! Krivci se zmerom izdajo s takimi malenkostmi! Kdo je tisti človek?«

»Ljubi Viktor!«

Viktor je vhravo preletel vse stanovanje, jedilno shrambo, kuhinjo in spalnico. Njegova žena je hodila za njim in tožila, vzdihovala in ga zaklinjala.

Zame se nista več zmenila. Ostal sem sam. Oblekel sem si plašč, del na glavo klub in šel. Toda cigaro sem pozabil...

Včeraj sem srečal Viktorja. Šel je mimo mene in mi gledal naravnost v oči, ne da bi mi me bil pozdravil. Ljudje so res čudaški. H.

Zločinski umor treh italijanskih uradnikov v Rdečem kamnu pri Kočevju

Uradne ugotovitve poveljstva divizije Isonzo

Poveljništvo pehotne divizije Isonzo je o ugrabitvi in ustrelitvi treh funkcionarjev družbe »Emonec« na področju Kočevja ugotovilo naslednje:

Dne 24. marca 1942-XX so uradniki družbe »Emonec« gozdar Ivan Bez, rojen v Longaronu 8. februarja l. 1900., kmetijski izvedenec Aldo Dobrilla, rojen v Čapodistriju 6. januarja l. 1922., in kmetijski izvedenec Valter Vannini, rojen v Ceseni 4. oktobra l. 1920., ob 8. uri krenili iz Starega Loga v Toplo Reber, prvi, da pregleda gozdove, ostala dva, da pregledata poslopja in zaloge kmetijskih pridelkov. Dobrilla in Vannini sta ostala v Topli Reber, Bez in neki slovenski delavec, ki je bil prav tako nameščen pri omenjeni družbi, pa šta šla dalje v Rdeči Kamen. Sredi gozda ju je ujela patrulja upornikov, ki je bila na izvidniškem pohodu.

Nekaj ur pozneje so uporniki prišli v Toplo Reber in ujeli še Dobrilla in Vanninija. Oba so preiskali, jima odvzeli dokumente, obe pištoli, in, kakor kaže, tudi več dragocenih predmetov. Nekaj ur so bili skupaj z uporniki, ki so jih izpraševali o poslovanju »Emonec«. Z vseučiliškim absolventom Vanninijem so govorili o italijanskih šolah in študijih. Dali so jim tudi hrane, ki se je pa ujetniki niso dotaknili. Kaže, da uporniki niso mislili, da bodo njihovi voditelji nekaj ur kasneje ujetnike obsodili na smrt. Popoldne so bili prevedeni na poveljništvo upornikov v neki hiši v Rdečem Kamnu, kjer so bili dolgo zadrževani. Kakor kaže, so ujetniki dejali, da so prišli v ta kraj le po poslih in iz nikakih drugih razlogov. Kljub temu so voditelji smatrali Beza za preoblečenega karabinerja, ki je bil poslan v gozd na ogled.

Vest, da so poglavarji upornikov ujetnike obsodili na smrt, je mnogo upornikov sprejelo neugodno in izrazilo se, da bi bila izvedba te neopravičene odločitve neoportuna. V sporu je neki poglavar baje celo posredoval z revolverjem, da je prekinil debato. Vsi trije Italijani so bili obsojeni na smrt, ker so bili Italijani in fašisti. Obsodba je bila prečitana ob 17. uri istega dne v bližini Rdečega Kamna. Vsi trije Italijani so jo sprejeli z italijanskim in fašističnim ponosom. Posebno junaško je bilo obnašanje Vanninija, ki je izpodbujal ostala dva, naj ostaneta mirna in pogumna. Dobrilla je zahteval, da bi pisal svoji materi, a je bila njegova zahteva odklonjena. V zadnjih trenutkih je Bez pokleknil in krščansko molil.

Pred eksekucijo so vsi vzdiknili »Živela Italija!« in »Živel Duce!«. Trupla so bila pokopana v snegu.

Dan pozneje sta bila odposlana dva slovenska delavca v Rdeči Kamen, da bi našla uradnike. Blizu Rdečega Kamna so ju uporniki opazili. Eden izmed delavcev, ki sta bila na konjih, je zbežal, drugi je bil ujet. Na osnovi zbranih informacij sta bila oba ujeta Slovenca prisiljena, da sta sledila krdehu. Morala sta prenašati razne potrebnosti.

Dne 18. aprila je krenil pod vodstvom Informatorja poseben oddelek v Rdeči Kamen in je našel

trupla vseh treh Italijanov na snegu. Trupla so prepeljali v Novo mesto, kjer so bila prepoznana od drugih uradnikov družbe »Emonec«. Dne 21. aprila je bil pogreb, ki so se ga udeležili poveljnik divizije Isonzo, večje število čirjev posadke in oddelek vojske; nadalje zastopniki političnih oblastev v Novem mestu in več uradnikov »Emonec«. Istega dne so bila trupla na stroške družbe »Emonec« odpeljena v Italijo.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino in Poveljnik XI. armadnega zbora

dajeta glede na Razglas z dne 24. aprila 1942-XX na znanje:

V noči na 6. maja so oboroženi komunisti ugrabili v kraju Bistrici sedem slovenskih civilistov, izmed katerih so bili trije najdeni ubiti.

V naslednji noči so ubili teroristi v okolici Rovt neko žensko, ki se je branila pridružitvi se njihovemu zločinskemu postopanju.

Dne 8. t. m. so uporniški elementi v bližini Zagradca zahrbtno napadli neki avtobus in so ranili enega karabinerja in ubili enega Slovenca.

Istega dne so vdrl nekateri komunisti v neko tvornico ter pri tem pokvarili stroje in grozeč z orožjem pozvali delavstvo, da naj zapusti delo.

Ker je potekel določen čas, ne da bi se bili našli povzročitelji zgoraj omenjenih zločinov, je bila v smislu določil Razglasa z dne 24. aprila t. l. odrejena ustrelitev devetih oseb, ki so zanesljivo krive terorističnega in komunističnega udejstvovanja.

Ustreljeni so bili danes ob 6.30.

Ljubljana, dne 12. maja 1942-XX.

General Poveljnik XI. Armadnega zbora za Ljubljansko pokrajino
Mario Robotti

Visoki komisar

za Ljubljansko pokrajino

Emilio Grazioli

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino in Poveljnik XI. armadnega zbora

dajeta glede na Razglas z dne 24. aprila 1942-XX na znanje:

Sedmega maja je nekaj komunistov ugrabilo v kraju Velikem Kalu neko slovensko ženo, ki je bila pozneje najdena ubita.

Zvečer 10. maja so ubili drugi teroristi v bližini Jablan z revolverskimi strelci nekega Slovenca, ki se je branil, da bi jim pomagal.

Ker je potekel določen čas, ne da bi se bili našli povzročitelji zgoraj omenjenih zločinov, je bila v smislu določil Razglasa z dne 24. aprila t. l. odrejena ustrelitev dveh oseb, ki sta zanesljivo krivi terorističnega in komunističnega udejstvovanja.

Ustreljeni sta bili danes ob 6.30.

Ljubljana, dne 13. maja 1942-XX.

General Poveljnik XI. Armadnega zbora za Ljubljansko pokrajino
Mario Robotti

Visoki komisar

za Ljubljansko pokrajino

Emilio Grazioli

DOMAČE NOVICE

* **Novi kvestor v Ljubljani.** Ljubljanski Kvestor g. Hektor Messana je bil službeno povišan in določen za važno nalogo nadzorstva v obmejnem področju. Za njegovega naslednika je imenovan in je že prispel v Ljubljano Kvestor dr. Dominik Ravelli, doslej Kvestor v Cuneu.

* **Srebrna obletnica papeževnega posvečenja v škofa.** Poglavar rimske cerkve papež Pij XII. je 13. maja praznoval srebrno obletnico svojega škofovskega posvečenja. Ob tej priliki je imel zvečer dolg nagovor po radiu na vse vernike. Opominjal jih je, da so dolžni hvaležnost Stvarniku, ki človeštva ne bo zapustil tudi v hudih časih preizkušenj in da morajo imeti trdno vero, da jih bo Bog tudi v tem primeru rešil vseh težav, kajti nikoli ni božja pomoč bližja kakor v trenutkih, ko se človek zaupno obrača do njega.

* **Pred ustanovitvijo pokrajinskega korporacijskega sveta.** Kakor poroča agencija Stefani, bo v kratkem objavljena naredba o ustanovitvi pokrajinskega sveta korporacij za Ljubljansko pokrajino. Pokrajinski korporacijski svet bo najvišji gospodarski svet, ki bo vzporejal in podpiral delovnost pokrajine in bo dal končni obraz gospodarstvu Ljubljanske pokrajine, kakršnega dobiva ta pokrajina čedalje bolj. V pokrajinski korporacijski svet bodo stopili in v njem sodelovali predstavniki vseh panog delovnosti, kar pomeni, da bodo koristili vseh slojev in vseh ljudstva našli v tem svetu svojo zakonito zaščito.

* **Nagrada za rojstvo dvojčkov.** Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncem Jožetu in Mariji Pencovima v Gornjem Vrhpolju, občina St. Jernej, ob priliki rojstva dvojčkov nagrado v znesku 600 lir.

* **Obvestilo trafikantom.** Združenje trgovcev Ljubljanske pokrajine opozarja vse trafikante po nalogu Visokega komisariata, da je sicer prodaja monopolskih predmetov ob nedeljah prepovedana, da pa v ostalem z naredbi glede časa za odpiranje in zapiranje trgovinskih in obrtnih obratovnic in pisarn, smejo prodajalnice ob nedeljah in praznikih ves delovni čas prodajati novine, časopise, razglednice in podobno.

* **Sprememba in pomnožitev ordinacijskih ur v Zdravstvenem domu v Ribnici na Dolenjskem.** 1. Šolska poliklinika vsak ponedeljek in petek od 8. do 11. in popoldne od 14. do 15. ure. 2. Dečji dispanzer za predšolsko bolno dečo vsak ponedeljek od 11. do 12. in vsak petek od 15. do 16. ure. 3. Posvetovalnica za zdrave dojenčke in matere vsak ponedeljek od 15. do 16. in vsak petek od 11. do 12. ure. Sprememba velja od 15. t. m.

* **Smrt ljubljanskega meščana Severja.** Na plošču Kresije je te dni zaplapolala črna zastava kakor vselej, ko umre ljubljanski meščan. Preminil je g. Ivan Sever, eden izmed zadnjih ljubljanskih meščanov. Ivan Sever se je rodil l. 1859. v Podsmreki pri Dobrovi. V Ljubljani se je izučil za vrtnarja. Kot vrtnarski pomočnik je bil dolga leta zaposlen pri Pavlu Simencu blizu Svetega Križa. Ko so podrlj stanovanjsko hišo na zdajšnjih Zalah, je dala mestna občina stanovanje Severju v svoji stanovanjski koloniji v Ulici sv. Marka za Bežigradom. Rajnik se je požrtvovalno udeleževal kot gasilec od l. 1894. in zato je bil l. 1930. izvoljen za ljubljanskega meščana. Blag mu spomin!

* **Smrt uglednega novomeškega trgovca.** Te dni je v Novem mestu po krajši boleznj preminil v visoki starosti 79 let znani dolenjski svečar in trgovec g. Franc Murn. Pokojnik izhaja iz znane žužemberške rodbine Murnov in se je že pred polovico stoletja naselil v Kandiji pri Novem mestu. Rodil se je v Trepči vasi pri Žužemberku in je že v rani mladosti kot prvorojenec prevzel očetovo svečarsko obrt, ki jo je potem preemstil v Kandijo. Rajnik je bil tudi zmerom v ospredju dolenjskega javnega življenja in si je posebno za razvoj obrtništva na Dolenjskem pridobil neveljavne zasluge. Zaradi svojega lepega značaja je užival v vseh vrstah prebivalstva priljubljenost, posebno pa so ga cenili siromaki. Zelo skrbno je vzgajal svoje otroke, izmed katerih imajo tri svoje trgovine v Kandiji, četrti sin pa si je v Argentini ustvaril novo ognjišče. Zaslužnemu pokojniku bomo ohranili blag spomin! Zalujočim svojcem naše iskreno sožalje!

* **Razširjene struge reke Mirne.** Iz Mokronoga pišejo: Pred dobrim mesecem se je začelo spet delo na regulaciji in razširitvi struge reke Mirne. Ze lansko jesen se je to tako potrebno delo vršilo na področju, ki spada pod mokronoško

občino. Da se dela lahko nadaljujejo, je pripomogel Visoki komisariat, hidrotehnični oddelek, ki je nakazal lansko leto v to svrhu precejšnjo vsoto. Delo se je začelo pri mostu, ki veže mokronoško občino z vasjo in železniško postajo Pijavica.

* **Izpred vojaškega sodišča.** Pred vojaškim sodiščem II. Armije, odsek Ljubljana, je bila 12. t. m. razprava proti 29letnemu Milatoviču Marjanu, 20letnemu Novaku Cirilu, 27letnemu Rakovcu Ladislavu, 32letnemu Simiču Rudolfu, 22letnemu Vagaji Urošu in 30letnemu Zdešarju Antonu. Razen Simiča, ki se je rodil in biva v Zadvoru, so se vsi ostali obtoženci rodili in bivajo v Ljubljani. Obtoženi so bili, da so sodelovali pri oboroženem krdelu z namenom, da bi delovali proti državi, nadalje, da so bili člani prevratne družbe, naperjene proti javnemu redu, da so bili soudeleženi pri napadu na Oboroženo Silo države na Verdu in v Preserju in da so brez dovoljenja bili v posesti strelnega orožja in municije. Sodišče je obsodilo Ladislava Rakovca in Antona Zdešarja na dosmrtno ječo z vsemi zakonitimi posledicami, ostali obtoženci pa so bili obsojeni na zaporno kazen in denarno globo.

* **Letos nam ledeni možje niso nagajali.** Vremenska doba treh ledenih mož se je leto zadnje končala. Vrtnarji in sadjarji so se oddahnili, kajti doba hujših, mledenjskih pozeh je minila. Po starih izkušnjah nastaja namreč običajno sredi meseca maja vremenski prevrat, tako da se v toplejših prvih majskih dnevih pojavljajo navadno prav okoli treh ledenih mož nagli padci jutrnje in dnevene toplote. Posledica nizke jutrnje toplote je nato, da se pojavlja rosa in da nastopa hlad, ki je dostikrat prav nevaren sadju in raznim kmetijskim rastlinam, ki niso dovolj odporne proti snani. Letošnji ledeni svetili Pankracij, Servacij in Bonifacij nam torej letos niso klijavali, zaradi česar je rast zdaj prav bujna.

* **Cene češnjam, marelicam in jagodam.** Kmetijski minister je določil naslednje maksimalne cene, ki so obvezne za pridelovalce: češnje 165 do 290, marelice 190 do 250, jagode 270 do 560, grah 150 do 230, fižol v stročju 210 do 290, zgodnja čebula 95 lir za 100 kg.

Trieste - Gorizia

V Triestu že pritiska vročina. Pred dnevi, ko so bile v Ljubljanski pokrajini vsaj noči še hladne, so imeli v Triestu in okolici že prav toplo. Kar 20 stopinj Celzija so namerili. Naslednje dni je toplota še napredovala.

Prve češnje. Na triestinskih trgih so se že pojavile prve letošnje češnje, polne in sočne. Ljudje jih zelo kupujejo. Prispale so iz Napolija.

Smrt blage žene. V Idriji je preminila veletrgovčeva žena g. Marija Kobalova, stara 60 let. S svojimi dobrimi deli si je ustvarila trajen spomenik med prebivalci Idrije. Bila je skrbna gospodinja in zgljedna mati. Blag ji spomin, zalujočim svojcem sožalje!

Dve smrti nesreči. 53letni Silvij Miti je delal na neki stavbi v Triestu. Postal mu je nenadoma slabo in je padel v globino. Dobil je takšne poškodbe, da je v bolnišnici umrl. — S koleasa je padel 23letni Ludvik Enioli s Proseka in si zlomil tilnik. Obležal je na mestu mrtev.

Iz Gorenjske

Smrt uglednega blejskega obrtnika. Po daljši boleznj je šele 50 let star umrl g. Jurij Ravnik, pekovski in slaščičarski mojster in posestnik na Bledu. Udeležba pri pogrebu je bila tolikšna, kakršne Bled še dolgo ni videl. Izpričala je, da je bil pokojnik splošno priljubljen in spoštovan med Blejci in okoličani. Naj mu bo lahka zemlja! Svojcem naše iskreno sožalje!

Reja kokoši na Gorenjskem. O tem piše gorenjski tednik: Ako si ogledamo današnje stanje reje kokoši na Gorenjskem, lahko ugotovimo, da se kokoši zelo malo goje in da so tudi precej degenerirane. Zaenkrat sicer ni na mestu gojiti kokošarstvo v večjem obsevu, vendar pa ima vsako malo gospodarstvo možnost, da redi določeno število nesnih kokoši, ne da bi bilo to v kvar pridobivanju drugih živil. V radovljiški občini je 486 gospodarstev, med temi 197 malih kmetij, je pa tam samo 332 enoletnih kokoši, 329 jih je pod enim letom in 63 petelinov. V vallnici nekega ljubitelja kokoši so uporabili s kmetij dobljena jajca, pa se je pokazalo, da polovica jajc ni bila oplojena. — Izvaljena piščeta so mešanica degeneriranih živali. Tu je potrebna preosnova in to nalogo si je zdaj zastavila gospodarska svetovalka v Radovljici.

Zrtev lokomotive. Železničar Jože Valjavec z Jesenice je imel opravka na prog. Pri tem je spregledal, da se je bližal brzovlak, in že ga je lokomotiva odbila s proge. Našli so ga mrtvega.

PO SVETU

Potapljače v morskih globinah greje elektrika

Mornarica Zedinjenih držav je zadnje čase uvedla vrsto novosti zlasti pri svojih pomorskih potapljačih. Med drugim je začela pri izdelovanju potapljaške obleke uporabljati posebne vrste tkanino, narejeno iz stekla. Ze takoj prvi poskusi s to novo obleko so pokazali, da je dosti boljša kakor vsaka dozdajšnja.

Med nove iznajdbe na tem področju spada tudi poseben način oskrbovanja potapljača z zrakom. Slaba stran tega pa je v tem, ker spričo dejstva, da je zrak pod potapljaško obleko izpostavljen prevelikemu pritisku, pride v potapljačevo kri preveč dušika, mešanice kisika in helija. A že pri prvih poskusih se je izkazalo, da so potapljači prav zaradi helija lahko dosegli mnogo večje morske globine, toda pri tem jih je zelo zeblo. Zato je bilo treba misliti tudi na to, kako in v čem poiskati sredstvo, da se potapljačem v večjih morskih globinah prihrani zmrzovanje. Zadovoljivo sredstvo proti temu so našli v električnem toku. V potapljaško obleko so napeljali električno žico, skozi katero so vselej, kadar se je potapljač pogreznil v večjo morskno globino, spustili električni tok. Takšni električni grelci pa so predstavljali veliko nevarnost za potapljača, kajti izolatorji bi lahko spričo neposredne bližine tolikšne množine kisika hitro pregoreli. Zato se je porodila misel, da bi bilo morda najprimernejše uvesti pri potapljaških oblekah steklene izolatorje. Ko se je tudi to zgodilo, so šli še korak dalje. Da ne bi bilo treba posebnih steklenih izolatorjev, so začeli kar potapljaško obleko izdelovati iz steklene tkanine. Odslej torej potapljačev niti v največjih morskih globinah ne bo več zeblo.

× **Dopisnice, ki so jih lahko pisali naravnost papežu.** V proslavo 25-letnice, odkar je bil zdajšnji papež posvečen v škofa, so bile v Rimu in drugod velike slovesnosti, ki so se z čele 14. maja. Pri tej priliki so po vseh italijanskih župnijah delili posebne razglednice, s katerimi so se verniki lahko obrnili sami na svetega očeta ter prejeli potem od njega odgovor z apostolskim blagoslovom. Na razglednicah, ki so služile za odziv, so bile nalepljene posebne nove znamke, ki jih je Vatikan nalašč za to priliko dal v promet.

Iz Spodnje Štajerske

Za kapjo je umrl. Pri Cmureku je bil na travniku ondotne papirnice zaposlen z delavci 50-letni knjigovodja Franc Križanič. Nenadno pa je potožil o slabosti, se odstranil in se vsedel na neki griček. Po nekaj minutah se je zgrudil. Ko so mu prihiteli delavci na pomoč je bil že mrtev. Zadel ga je bila kap.

Smrtna kazen za umor. Trboveljski rudar Mak iz Lok pri Trbovljah je februarja zavrtno napadel rudarja Novaka in ga umoril z britvijo. Pred umorom je bil Mak napadel še Novakovo ženo in sestro. Oblastva so ga za to zločinje obsodila na smrt. Sodba je bila že izvršena.

Iz Hrvatske

Hrvatska odlikovanja rumunskemu kralju in predsedniku Slovaške. Hrvatski poslanik Branko Benzon je izročil rumunskemu kralju Mihaelu najvišje hrvatsko odlikovanje krone kralja Zvonimira z Danico in meči. Enako odlikovanje je prejel predsednik Slovaške dr. Josip Tiso od hrvatskega poslanika dr. Josipa Berkovića.

Najkrajša zveza srednje Bosne z Zagrebom. Posebna komisija strokovnjakov iz Zagreba pregleduje ozemlje na Vlačić planini, koder naj bi držala cesta iz Travnika v Banja Luko. Za pripravljalna dela je odobrenih 20 milijonov kun.

Iz Srbije

Tudi v Beogradu so obdelali vso zemljo. Beograjska mestna občina je dala v najem vsa svoja zemljišča in po dvala tudi z obdelavo zasebnih zemljišč. Računajo, da bodo pridelali toliko sočivja, da ga bo dovolj za tretjino beograjskega prebivalstva.

Proti begu z dežele v mesto. Ministrski predsednik Nedić je imel v radiu govor, v katerem je pozival kmete, naj obdelujejo svojo zemljo in naj ne iščejo zasluzka v tvornicah ali v mestih. Kmetom je nadalje priporočil, naj ne špekulirajo z žilvili, kajti mesto se bo morata medsebojno pomagati.

NOVI RADION. Kupci se opozarjajo, da nima »Novi Radion«, ki se je zadnji čas pojavil na trgu, s prejšnjim »Radionom« tvrdke Schicht prav ničesar skupnega. Zato ne prevzame tvrdka Schicht nobene odgovornosti za kvaliteto novega izdelka.

× **Hud potres v Ekvadorju.** Pristaniško mesto Guayaquil v republiki Ekvadorju je obiskal močan potres, ki je povzročil mnogo škode. Potres so v precejšnji jakosti čutili tudi v ekvadorskem glavnem mestu Quito. Tudi tu je potres napravil nekaj škode. Javljajo, da so bili posebno hudo poškodovani vladna palača, palača nadškofije in poslopje Kreditne banke. Na vseh teh poslopih so v zidovju nastale široke razpoke. V Guayaquilu je potres zahteval veliko število človeških žrtev. Med ubitimi je tudi ameriški vicekonzul z vso svojo družino.

× **Koncentrirana hrana za japonske vojake.** Kakor nemška uporablja tudi japonska vojska posebno vrsto močno koncentriranih živil, ki imajo to prednost, da zavzemajo zelo malo prostora in da jih lahko nosijo vojaki s seboj, ne da bi bili s tem preobremenjeni. Najprej so dobivali koncentrirana živila v obliki pilul letalci in padalci. Japonska vojska se mora zahvaliti za koncentrirana živila polkovniku Kavašimi, ki je 17 let delal na tem. Japonski vojaki dobivajo riž in pšenico v praških in suho sadje. Neznatne količine teh izdelkov zadostujejo za obede. Koncentrirana živila se ne pokvarijo, četudi dolgo leže v skladiščih.

× **Prebivalstvo ene izmed najmanjših držav na svetu.** Kneževina Monako šteje po zadnjem štetju 24.000 prebivalcev. Toda od tega je samo 1760 pravih državljanov kneževine, vsi drugi so tužci. V Monaku prebiva 9720 Italijanov in je država sama sredi Italije.

× **Pošta iz prve svetovne vojne hodi za njim.** Te dni sta prispeli v Düsseldorf dve dopisnici, ki že 25 let potujeta za naslovljencem. Namenjeni sta nekemu Nemcu, ki danes živi v Ameriki. Napisani in odposlani sta bili proti koncu zadnje svetovne vojne. Takrat je bil naslovljenec v vojnem ujetništvu v Avstraliji. Od tod se je po svetovni vojni vrnil v Nemčijo, toda kmalu ga je spet prevzela želja po Ameriki in je odrinil čez veliko lužo. Vsa ta leta sta mu obe dopisnici zvesto sledili križem sveta. Če pojde po sreči, bo naslovljenec po drugi svetovni vojni vendarle deležen pozdravov iz prve svetovne vojne.

× **Za roparskimi živalmi vidi najboljše človek.** Povprečno imajo divje živali, ki spadajo v družino mačk, zelo dobre oči. Tako izredno dobro vidi bengalski tiger. Roparske ptice vidijo še bolje. Sokol vidi kak predmet ali kakšno žival, ki je čisto pri miru na tleh, na daljavo 1000 m. Na daljavo 50 km sokol lahko natančno vidi ladjo na obzorju. Človek pač na takšno daljavo sploh ne vidi ničesar od tiste ladje. Pasje oči ne nesejo tako daleč, čeprav tudi pes razmerno dobro vidi. Pes šele na daljavo kakšnih 500 m ali kvečjemu 700 m komaj razloči človeka ali večjo žival. Takoj za roparskimi živalmi vidi najboljše človek, ki ima med sesalci najboljše oči. Precej dobro vidijo tudi opice.

× **Bušmani najlaže prenašajo vročino.** Navadno drži trditve, da so najmanj občutljivi za mrzla tista narodi, ki živijo visoko na severu, ker so se hudih zim že navadili. Prav tako je skoro samo po sebi razumljivo, da so najodpornější proti vročini ljudje, ki živijo okrog zemeljskega ravnika. Zdaj pa se je pojavil učenjak, ki je hotel še natančneje ugotoviti, katero je tisto ljudstvo na zemlji, ki vročino še laže prenaša. Pravi, da so to Bušmani, ki živijo v Afriki. V podkrepitev te svoje trditve navaja primer, ko je skupina Bušmanov zdržala celih sedem dni ob vročini 50 stopinj, ne da bi imela kapljico vode. Nihče izmed njih v tistih sedmih dneh ni niti zbolel.

× **Česen in poper daljšata življenje.** Prebivalci Abhaških gor v Kavkazu dosežejo v pretežni večini po 100 let in zatrjujejo, da je to od običnega uživanja česna in popra. Med njimi šteje mizar in tesar Šah Kupka 127 let. Mož je tako zelo krepak, da se je pred štirimi leti celo ločil od svoje žene in si vzel neko 40-letno, ki mu je tudi že rodila sina. Njegov sosed je 102-letni Cezba, ki je glavar družine 126 članov in katerega bratje so dosegli starost 100, 104 in 105 let. Šah Kupka trdi o sebi, da ni najstarejši mož v Abhaziji. Vsi ti stoletniki pripovedujejo, da uživajo v velikih množinah česen in poper, zlasti pomladi.

× **Petrolej nastaja iz velikanskih gnot trohnečih živali.** Dognano je, da je bilo na zemlji že mnogo rib in školjk, preden se je pojavil na nji človek. Ribe in školjke so se v velikanskih množinah na svojem potovanju po rebojudežljivi zemlji ustavljale na mnogih krajih, kjer so poginile. Strohnele ribe in školjke so postale izvor mineralnih olj, ki spadajo zdaj med največja naravna bogastva, brez katerih si skoraj ne moremo misliti življenje človeštva na zemlji. C tem pričajo tudi vrelci petroleja ob Rdečem morju. Egipetska obala je tam po večini koralnega izvora. Pri morju koralne čerč žive in nadaljujejo svoje rast, na strani obrnjeni proti obali, pa umirajo in se suše. Tu nastaja kot raskrajalni proces koralnih živalic petrolej, ki ga črpajo domačini kar iz vodnjakov.

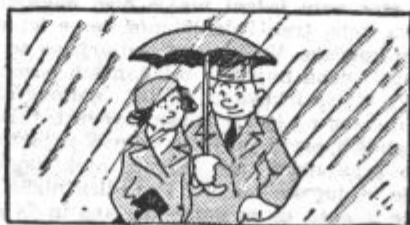
SMEŠNICE

Počasi se vse obrne

Ko Hipolit je mlad še bil in v dežju z ljubico drobil, nad njo dežnik je le držal, življenje bi za Klaro dal.

A v prvih letih zakona držal dežnik je nad oba. Še bil je vljuden kavalir, a v srcu vladal je že mir.

Ko v poznih letih sta racala po dežju in domov capljala, dežnik je sebi le svojil, na Klaro pa je dežek lil.

USLUŽNA PRIRODA

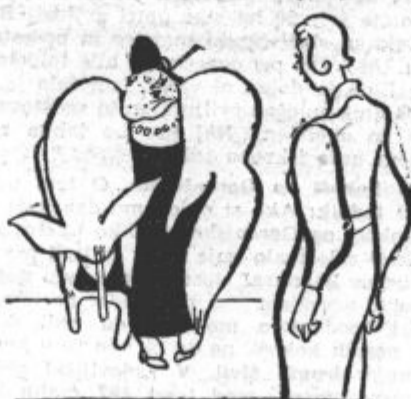
Potnik sreča v pragozdu starejša farmarja, sedečega na štoru. »No, kako se vam godi?« ga vpraša.

»Dobro,« odvrne farmar, »prej sem hotel posekati nekaj dreves, pa je pridivil vihar in jih namesto mene podrl.«

»Sljajno!«
»A blisk je zanetil suho dračje, ki sem ga nameraval požgati.«

»Imenitno! A kaj mislite zdaj?«
»Zdaj samo še čakam potresa, da bo namesto mene izkopal krompir.«

NERODNA REČ

Valpurga: »Jehhata, gospa Agata, kako sem se ugriznila na jezik.«

Agata: »Bo že minilo.«
Valpurga: »Že res, a kaj bo, če sem bolna za steklino?«

STROKOVNJAK

»Kaj, vi poznate ženske? Gospod, mene je moja žena že varala, ko ste vi še vekali v zibelki...«

HLEV ZA OSLA

A.: »Koliko bi zahtevali za stanovanje v vaši hiši?«
B.: »Tisoč lir.«
A.: »A kje je hlev?«
B.: »Kakšen hlev?«
A.: »Hlev za onega osla, ki bi vam toliko plačal!«

DOMISLJAVA ZENKA

Ona: »Emerik, kako bi mogel živeti brez mene?«
On: »Znatno ceneje...«

VRAG JO JE VZEL

Gostilno »Pri angelu« so prodali na dražbi. Ko si gostilničar poslednjič ogleduje svojo bivšo lastnino, pride tujec in ga vpraša: »Oprostite, ali je tu gostilna Pri angelu?«
»Ne, vrag jo je vzel!« odgovori gostilničar.

NEPRIDIPRAV

Potepin (se spoveduje): »Kradel sem, pa sem tudi obdaroval siromake, preklinjal sem, a sem tudi molil. Mislim, da sva z Bogom, kvit'c.«
Duhovnik: »Bog te je dal, hudč te bo vzel, pa bosta tudi, kvit'...«

ŽIVLJENJE IN SANJE

Up. Kar si želite, se vam je v sanjah uresničilo. Navadno pa je v življenju nasprotno. Vendar bi v vašem primeru ne bil nič hudega, če bi se ne bil tako čudno obnašal. Življenje se mnogokrat poigra in vsakdo si nabere množico izkušenj, ki so negibno potrebne. Tako je tudi v vašem primeru. Le pogum! Mladi ste še. Še bo prišel mož, ki vas bo morda celo 'j ljubil kakor vaš dose-danji izvoljenec.

Bojča. Vaše sanje pomenijo dobro. Deležni boste še mnogo veselih dni in zabave, sreče v ljubezni in marsikatera želja se vam bo izpolnila. Pri tem pa pazite na zdravje in posvečajte čim večjo pozornost svojemu sinu. Glede ljubezni se vam bo tudi izpolnilo, vendar boste morali premagati nekatere nepričakovane ovire.

Zaupanje. Po dolgotrajni in hudi bolezni se bo vaše stanje končno izboljšalo. Tudi ostale razmere se bodo pri vas uredile, zato le pogumno naprej, rešitev bo prišla nepričakovano. Predvsem bodite previdni in ne zaupajte vsakomur, da vas kdo ne izkoristi. Več skrbí posvečajte svojemu imetju.